

ELOFIZETÉS

HELYBEN:

• Egy évre ..... 24 korona.
• Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

• Egy évre ..... 26 korona.
• Egy hónapra ..... 2 L. 40 L.

HIRDETÉSEK:

• 4-betűs petit sor egyszer 20 fillér,
• minden következőnél 16 fillér.
• Nyitási petit sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, május 21.

Mai számunk főbb közlömenyei:

- Választási mozgalmak.
- A parlament teendői.
- A rejtélyes Halley-üstökös.
- VII. Edvárd utolsó utja.
- Urindk családja.
- A szivbajos „martír.”
- Második színház Debrecenben.
- Peary sarkutazó a királynál.

Korteskedés egy halottal.

Arad, május 20.

A választási praktikák közé tartozik, hogy amikor az élők nem eleget érnek a többséghez, a halottakat szavaztatják le. A megtörtént esetek örökítették-e meg ezt a rendszert, vagy inkább a ráfogások: nem tudni. De annyit szólnak, tréfáltak erről, hogy semmi esetre se új dolog.

Most egy szomorú eset a halottnak jelentősebb politikai funkciót juttatott. A halott már nem szavaz, hanem korteskedik. A függetlenségi párt halott kortese: Ladics Pál, aki tegnap a Tisza István gróf elleni tüntetésben részt vett s a tüntetés napján meghalt. Más szegény ember magának hal meg, legfőképpen még a családjának. De Ladics Pál a függetlenségi pártnak halt meg, s a halálát adta eszközül az elcsüggedt, vergődő politikai tábornak, hogy hangulatot teremthessen, szavazatokat hódíthasson. Tetemre hívást rendeznek a szerencsétlen ember holtteste körül, s a kulissza-tépő színészek pózával mutatnak rá: imae, ez

ember szivbillentyűit a munkapárt, az aradi rendőrök törték össze!

Nagyon gyöngék, s nagyon kevesek lehetnek az élő kortesek az aradi függetlenségi pártban, hogy a halottakra szorúlnak. Az a politika, amelynek nem maradt egyéb érve, mint hogy ezért kell a függetlenségi párt jelöltjét támogatni, mert a munkapárt jelöltjének fogadtatásánál egy szivbajos ember meghalt, teljesen elvesztette a talajt lábai alól. Azok már úgy koldulják a bizalmat, mint bizonyos szegény asszonyok a pénzt, akik a temetésekre siratókul szegődnek el.

Cinikus, izléstelen korteskedés ez. Még ha a tüntetésben defolyt dolgoknak része is lett volna abban, hogy Ladics Pál idő előtt meghalt, akkor se lehetne ez ok arra, hogy a holttestet a hordókra vigyék, s azzal hangulatot csináljanak. A kik ezt teszik, semmiesetre se siratják Ladics Pált, hanem örülnek neki. De az orvosok a szerencsétlen ember testén egyetlen nyomát se találták az ütésnek, döfésnek, vágásnak, ökölcsapásnak, vagy bármi másnak a mi halált okozhatott volna. S ha valaki olyan ütés következtében is meghalhat, amely félórával a halál után meg se látszik, akkor az is halált okozó lehet, ha egy emberre harsányan rákiáltanak. A rendőrök szerencséséje, hogy csak egy haláleset történt az napon. Rájuk foghatták volna, hogy tucattal kasszálták az életet, a mikor a csoportosulókát oszlatásra, esöndre intettek.

A halottat küldik előre, hogy az térítse vissza hozzájuk a népszerűséget, toborozza az elvesztett többséget, — s ők azalatt a pofozó-gépen éreztetik a bátorságukat. A pofozó-gép a rendőrség, amely természetesen brutális. Azok nem brutálisok, akik kövekkel dobálóznak, akik a kötekedés minden eszközével akarták a rendet megzavarni. A záptojást dobók nem brutálisok: azok, akik minden erővel azon igyekeztek, hogy az összetűzés alkalmát és lehetőségét kirekesszék, akik a tüntetők testi épségét is védtek, amikor őket visszaszoritották azokról a helyekről, ahol zavart akartak csinálni: — a rendőrök brutálisok és állatiak voltak.

A léha és lelkiismeretlen korteskedésnek ez is jellemző fegyvere. A függetlenségi párt volt az, amelynek szónokai a városi közgyűlésen fölpanaszolták, hogy a rendőrök menynyire túl vannak csigázva a tulságos szolgálattól; most pedig ugyanarról a helyről ezeknek az egyszerű embereknek becsületén, tisztességén taposnak azért, mert egy nap fárasztó, kínos munkájával a békét megóvták, s mert lehetetlenné tették, hogy komoly zavargás, vérengzés váljék. Egyetlen rendőr se használta fegyverét komolyan. Egyetlen ember testét sem érték a rendőr-lovak patái; egy uncia vér nem jelzi a kegyetlenségük nyomát, — holott másutt ilyen körülmények aligha tették volna mindezt lehetővé. S mégis, ezek a rendőrök szibériaiak, kozákok és egye-

Két diák.

Írta: HOLLÓ MÁRTON.

I.

Szegény fiú volt, vékony, kopott figura. Amilyen fiatalról jött gimnazista-diák, aki itt tengődött esztendőhosszat ebben a mozgalmas városzörnyetegben és szedte be magába nagy szomjasan a sok ismeretet, jóval bővebb tömegekben, mint az ennyivalót. Mert szörnyű módon lángolt benne a tudásvágy, huzta, vont a magához erővel a könyv, majd hogy szerelmesen nem simogatta. Sajnáit is tőle minden percet, a mely másra poszékoldott s épen azért nem is törte magát, hogy minél több kicsiny eggyelöbe erőltesse bele a tudományt, hanem csakis annyi leckeórát vállalt, amennyiből a legszükségesebb kikerült. Inkább eljárt a népkonyhába, ahol fehér bóbítás tiszta asszonyok ingyen hordták neki a vizizü levest, meg a sovány főzeléket főtt hussal. Jó volt az neki, legalább nem kellett érte mindennap kezet csokolni szurós tekintetű, lorgonos nagyságának, amiből vékony is maradt ettől a kosztól a nagy tanulás mellett, akár a paszulykaró. Pedig lehetett volna már esze, közel járt az érettségéhez.

Volt azért benne érzék a szép, a dus iránt is. Ő, éhes volt s sok mindenre. Az elegáns vendéglőkre, a babos, csokoládés süteményekre,

kívánatos eszemégre s tükörablakok mögött, a finom, puha kelmékre, meg a színházra. De csak a színházi jegyet váltotta meg boldogan, nyugodt lelkiismerettel minden héten egyszer; Madáchtól, Shakespeartól, Vörösmartytól nem sajnálta a karzati költséget. Hanem ha tortára vetemedett egyszer egyszer, keservesen megbotá a gyöngeségét, toalettkiadásaiban pedig hosszú időközön át csak türe, cőrnára és folttisztító anyagokra szorítkozott.

— Majd, majd később... — biztatta magát — egyszer... ha tanár leszek, szép állásom lesz, minden megváltozik. Akkor mindent veszek magamnak.

És nem követte pajtásait, akik helyes üzleti felfogással szép jövedelmeket szereztek össze maguknak a házi tanítással és némely élvezeteket is megengedtek maguknak. Ő nem ment a kávéházba billiárdozni, sem a lövésnyre játszani, de még az orfeumot is elkerülte; csak ette a betűt szakadatlanul.

Az utolsó szeptemberben, a rejtelmes, a hívogató érettségi előtt még így se volt elégedett.

— Ó, milyen jó volna szabadon, gond nélkül, egész lélekkel csak a tanuláshoz neki feküdni...

Ez úgy átsuhant rajta, édesen megborgogatta, aztán el is múlt. Hát csak folytatta az életet, mint azelőtt. Novemberig. Akkor be-

ajánlották valami nagy házba tanuló társnak egy fiatal urhoz, aki ugyancsak a nyolcadik osztályt járta. De egy kicsit edzeni kellett a kemény egzáménhoz.

— Egy két órát tanul mindennap a fiannal, s ezért felajánlok önnek harminc forintot hónaponként — jelentette ki egyszerűen a hosszú császárszakálás gabonakirály, s még kérdezte is: — Megelégszik ennyivel?

A sovány, éhes diák meg azt se tudta, felelt e, nem e, csak átjárta valami melegség, mintha finom snapszból hörpintett volna egyet. Arra sem igen felelhetett volna, milyen formája, ábrázata van annak az urfinak, akivel hamarosan összeeresztették. Azt homályosan felfogta még a hallása:

— Tebát holnap három órákor!...

És felelt is rá:

— Igen, kérem...

Aztán valahogy lemn volt a kapu előtt az Andrássy uton, s valami jóságos szédüléssel támolygott a napos aszfalton.

— Harminc forint! — mormolta szinte öntudatlanul. — Milyen jó lesz nekem. Késztért is fizetek majd, színházba kétszer, háromszor is elmegyek hetenkint. A két kis leckémet pedig felmondom, hiszen ennyiből fényesen megélek. És ezért a rengeteg pénzzért mit kell tennem tulajdonképpen? Semmit se. Azt kell tanítanom, amire magamnak is szükségem van. Mintha ingyen kapnám a fizetést...

bek, mert nem maradtak távol attól az alkalomtól, a melyről egy aradi függetlenségi lap előre jelezte, hogy Tiszát a „multkorig hasonló tüntetéssel“ akarják fogadni.

„Gézen egy a tótágast álló logikája a függetlenségi párt hármass, rosszhiszemű ferditésének. Ladics Pál nem azért halt meg, mert a sorsa szivbajjal sújtotta, hanem azért, mert a munkapárt megölte, „hogy a függetlenségi pártnak egygyel kevesebb voksa legyen“, habár a szegény mázolóknak nem is volt szavazati joga. A Tisza elleni tüntetést nem azok uszítják, a kik a tüntetésben részt vesznek, hanem azok az uszítók, a kik ellen tüntettek, s a kik a tüntetés bejelentőinek tudomásukra hozták, hogy meg fogják védeni magukat. Es a rendzavarást nem az utca népe, az éretlenek és beugratottak követték el, hanem a rendőrök. A kik minden téren így csavarnak egyet az igazságon, azoknak csak egy céljuk lehet: csokrot kötnék a ferditésekből, hogy azzal az előre tudott, csufos bukást szépíthessék.

„Pátensekkel való uralkodás.“ Návay Lajos, a temesvári munkapárt jelöltje tegnap este beszédet mondott a tiszteletére adott banketten, melyben a Justhék által hirdett obstrukcióról beszélt. Nagy feltűnést keltett az a konzekvencia, melyet a képviselőház volt alelnöke a parlamenti rend megzavarásából levont és a melyben célzást látnak az esetleges abszolutizmus elkövetkezhetésére is. Návay beszédének e része így hangzott: Ha a parlament normális működését egy parlamenti forradalom tenné lehetetlenné, úgy formalitások kedvéért nem engedhetjük tönkretenni a parlamentárizmust, akkor kell annyi bátorsággal birnunk, hogy a parlamenti többségi elvnek tiszteletet szerezzünk. Az állam fontosabb, mint annak egyes orgánumai. Ha tőrjük, hogy ezen szervek egyike, a parlamentárizmus funkciójában megakadályoztatik, úgy természetesen szükségesekkel következik be a másik szerv, az állam végrehajtó hatalmának túlterjedése. Ha tehát törvényhozásunk nem működhetne, úgy a

végrehajtó, a rendelkező hatalom túlterjedése következne be és elkövetkezne a pátensekkel való uralkodás ideje, amely ellen minden őszinte, becsületes magyar kormány mindig küzdött.

Választási mozgalmak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 20

Magyarkanizsáról jelentik: A központi választmány a képviselőválasztást június 1-ére tüzte ki.

A zentai kerület mandátumáért öt jelölt küzd: Mikoczovics Kanut dr. vármegyei főügyész munkapárti, Ellinger Jenő dr. ügyvéd Kossuth-párti, Lovász Andor volt képviselő Justh-párti, Szalánczy Andor néppárti és Kappner Ármán szociáldemokrata jelöltek. A három első között heves küzdelemre van kilátás és valószínű, hogy pótválasztás lesz.

Szekszárdról jelentik: Tolna vármegye törvényhatósági bizottsága tegnapi rendkívüli közgyűlésén a választásokat a megyében június 1-ére tüzte ki.

Nagyszombat: Vermes Zoltán munkapárti jelölt ellenjelöltje Kollár Márton volt tót nemzetiségi képviselő, ki most keresztény-szocialista programmal lépett föl és a falvakban mond programbeszédet.

Alsókubintól jelentik: Árvamegye központi választmánya tegnap tartott ülésén az alsókubini és a bobrói kerületben a képviselőválasztásokat június 2-ára tüzte ki. Az alsókubini kerület jelöltjei: Richter János munkapárti és Bulla György néppárti. A bobrói kerületben Szikcsák Ferenc, aki pünkösd hétfőjén mondott beszédet, fejtegetvén 6—700 ember előtt a magyar nyelv fontosságát, melyet mindenkinek el kell sajátítani.

Borsodmegye központi választmánya a vármegye összes kerületeiben a képviselőválasztást június 1-ére tüzte ki.

Ráckeve: François Lajos pezsgőgyáros a jelöltségtől visszalépett.

Zalabaksa: Hajós Kálmán budapesti ügyvéd fellépett munkapárti programmal.

Rácalmás: Ifj. Madarász József fellépett Pajzs Gyula Kossuth-párti ellen.

Nagybecskerek: A munkapárt Várady Imre Justh pártival szemben Rohonyi Gyula

államtitkárt jelöli, a kit a szerbek egy része is támogat.

Temesrékás: Heinrich Antal munkapárti most járja kerületét.

Végvár: Orosdy Fülöp báró munkapárti ellen fellépett Rosenthal Mór dr. temesvári ügyvéd.

Zayugróc: Erdélyi Sándor, a baáni kerület munkapárti jelöltje most járja be kerülete községeit.

Ényingről jelentik: Az ényingi kerület munkapártjának képviselőjelöltje, Szász Károly miniszteri osztálytanácsos ezen a héten Ósiben, Lepsényen, Mezőszentgyörgyön, Balatonfőkajáron, Csajágon, Kungörön és Borhidán mondott programbeszédet. Mindenütt nagy lelkesedéssel fogadták, kocsiját elhalmozták virággal. Szász Károlyt utjában a kerület előkelő választóinak nagy csoportja kíséri.

Miskolcraól jelentik: Zichy István gróf, a mezőkövesdi kerület munkapárti jelöltje vasárnap mond programbeszédet Mezőkövesden. A jelöltet elkíséri Zichy János gróf kultuszminister is.

Miskolcraól jelentik: Borsodmegye központi választmánya a vármegye összes kerületeiben a képviselőválasztást június 1-ére tüzte ki.

Ipolyságról jelentik: Hontvármegye központi választmánya három választókerületében a képviselőválasztásokat június 1-ére tüzte ki. Ipolyságon választási elnök Berkó István, Szalkán Kallós János és a korponai kerületben Terstyánszky Ferenc. A szalkai munkapárt jelöltje, Nyáry Alfonz báró e hó 14-én kezdte meg körutját a kerületben és mindenütt fényes és lelkes fogadtatásban részesült, dacára, hogy két ellenjelölttel, függetlenségi és néppárti jelölttel kell megküzdenie.

Brassóból jelentik: Brassóvármegye központi választmánya a választásokat az egész megyében június 1-ére tüzte ki.

Szombathelyről jelentik: Justh Gyula dunántúli körutján vasárnap Kőrmendre akart menni, hogy Beck Lajos érdekében beszédet mondjon. Justh Gyula fogadtatására a szombathelyi függetlenségi párt már megtette az intézkedéseket. Vasárnap délutánra akarták a gyűlést kitűzni. Kulay Ferenc főszolgabíró azonban a bejelentést nem vette tudomásul, azzal az indokolással, hogy a gyűlést minden más alkalommal szívesen engedélyezi, de va-

Most arra a helyre gondolt, ahol az imént ez a nagy öröm érte, de semmi kincsért se emlékezett volna vissza csak egyetlen tárgyra is abból a szobából, ahonnan eljött. Csak egy elegáns, deresedő császárszakál bontakozott ki előtte valami puha, eleven pompa közül, s csudálkozva konstata, hogy még abba se tudja magát beleképzelni, milyen módon is jött le a lépcsőkön az első emeletről...

II.

Másnap délután pontosan beállított a tanításhoz. Csöngetett a fő ajtó, arra egy kávébarna kabátos inas elvezette a folyosó végére, a fiatal ur lakásába. Kis előszoba, utána tágas szép szoba, háló fülkével.

— A fiatal ur mindjárt megebédel, majd jelentem, hogy itt tetszik lenni! — mondta az inas és ott hagyta.

Magára maradt és meg volt egy kicsit illetődve, amikor körülnézelődött. Finom fészek volt, uri tanya. Pompás butorok, fényes vörös és fekete fából, kitűnő bőrpamlag és karosszék, amelyekben elvész az ember, faragott könyves szekrény, a sötét tapéták tele agyagva olajfestményekkel, sportképekkel, amott fegyvertárió, vivószerzők, a sarokban gázkandalló, amely árasztja a meleg ragyogást.

Jött a tanítvány, tökéletes udvariasan. — Bocsánat, hogy megvárakoztattam mondta — késtünk egy kicsit az ebéddel. — O, kérem.

— Parancsol szivart, cigarettet?
— Ó, köszönöm, nem szoktam dohányozni.

— De mégis, ez a cigarett nagyon könnyű, jobban megy a tanulás, ha füstölünk.

Enged az unszolásnak, s rágyújt az egyiptomi gyártmányra. Tanulnak, csöndesen magyaráz, közben szerényen szippant egyet. El is alszik a cigarett egyszer-kétszer, röstelkedve gyújt rá újra, izgatott, nagyon bajos így egyszerre beleszokni az uri módba...

Aztán folyik a tanulás nap nap után illedelmesen, komolyan. Már a szivart is próbálja. Siet a leckére, örül, ha korán érkezik és egyedül lehet még kis ideig a puha, meleg szobában. Rendesen egy fiatal nő nyitja az ajtót, ha kulcsra van zárva és biztosítja barátságosan:

— Tessék!...

Szép, fehér arc... Olykor, míg ő a nagy karosszékbe süppedve elálmódzik, be is jön a szobába, valamit igazít, fiókban keresgél. Csöndesen jön-megy. Gyönyörű fekete haja nagy fonással magas kontyba csavarva. Szép, telt alak és a karja, gömbölyű szép karja fődétlen, a tiszta, sötét karton zubbony-ujja vällig feltűrve. Bizonyosan főz, tálalja az ebédet a konyhán, házvezető, vagy mi, de olyan nyugodt, finom és az arca is olyan tiszta, ovális, hogy így, ahogy van, sok selyemruhás dáma se különb.

Ahogy ott járt a szőnyegen neztelenül, körülötte, úgy vonzza, huzza feléje valami

vágy. Nem erőszakos, nem követelő, csak csöndes, végtelen, hogy oda hajtsa a fejét arra a hamvas fehér karra és hogy ez a különösen finom, egyszerű asszony arra is csak szeliden nézzen rá, mint mindig és megsimogassa a fejét. Az volna az igazi jólét, az enyhe, meleg szeretet, amely úgy nincs meg neki sehol ebben a nagy idegen városban.

Egyszer egy nap ott álmodott megint a szép fészekben. December elején, borús délután volt, a szobában meleg, bizalmas homály, a butorokon remegve tükröződött a kandalló vörös fénye. A boldogság képeit fakasztó nyugalmas csöndben erőtlen bágyadással hajtotta le fejét a nagy bőrtámlára. A fekete haju asszony újra bejött, s a két gömbölyű kar már percek óta ott villogott előtte a homályos káprázatban. Aztán kimenőben egészen melléje került az egyik kar. Minden szándék nélkül, erőtlenül oda hanyatlott, hozzá hajolt az arca, az ajka is érte csak úgy könnyen, akaratlanul, szinte észrevétlen.

Az asszony megállott egy pillanatra, megrezzenve, csudálkozva vont el a karját s csak ennyi röppent ki az ajkán:

— De mit akar?...

Hanem ezt nem mondta haragosan, izgatottan, megint csak szeliden nézett és csöndesen, lassan kiment a szobából...

Aznap a tanulás fárasztó, kiállhatatlan volt.

sárnap, mivel a megyés püspök e napon a városban bérmálást tart, nem engedheti meg. Nem tartja ugyanis helyénvalónak, hogy egy ilyen egyházi ünnepség ilyen izgalmas politikai viszonyok közepette politikai gyűléssel egybeessen. A körmendi függetlenségi párt megnyugodott a főszolgabíró végzésében és így a gyűlést nem fogják vasárnap megtartani. Justh Gyula vasárnap valószínűleg az Őrségbe megy.

Aranyosmarót ról jelentik: A központi választmány a képviselőválasztást június 1-ére tűzte ki. Választási elnök Aranyosmaróton Bottka Győző dr., Léván Persay Ferenc, dr., Ujbányán Dombay Vilmos.

Esztergom ból jelentik: A központi választmány a választások határidejét június 1-ére tűzte ki. Választási elnök Dorogon Uray István, Kőbölkuton Etter Gyula.

Mátészalkáról jelentik: A mátészalkai választókerületben erős korteskedés folyik, minek következtében az egyes községekben napirenden vannak az összetűzések. Tunyogra, Kocsordra és Szamosszegre a közbiztonság megővésére egy század katonaságot rendeltek ki, hogy a választás napjáig a rend és béke fenntartására ügyeljenek. A multkori esendőségi beavatkozás dolgában Balló József nagykarolyi esendőrhadnagy vizsgálatot indított, mely megállapította, hogy a esendőség a tunyogi összetűzésnél nemcsak, hogy meg nem engedett módon cselekedett, de higgadt és tapintatos magatartásával nagy vérontást gátolt meg. Megállapított, hogy a esendőség fegyverét nem használta.

Nyiregyházáról jelentik: Demeter Ernő, a tiszalöki kerület Justh-párti képviselőjelöltje Szomjas Mihály pártelnökkel együtt inkognitó látogatást tett Budszentmihály község választói között. A nép a jelöltet felismerte és botokkal, kapákkal felfegyverkezve megtámadta. Demeter, akit tojásokkal alaposan megdobáltak, arcán súlyosabb sérülést szenvedett. A jelölt és pártelnök futva menekültek a községből.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre jelentése. Az Aradi Kereskedők Köre most adta ki az 1909. évi működéséről szóló jelentését. A jelentés bevezetője megemlékezik azokról a kereskedelem-ellenes tendenciákról, a melyek a legutóbbi

III.

A következő leckére valami nyugtalan boldogsággal ment el. Sűrűn szállingózott nagy pelyhekben az első hó, s még tompában dübörgtek az Andrassy-ut fehéredő fajtján a fogatok. A hóeséstől szinte lefelé uszó berongós levegőben lassan, álmódzva lépett. A hófúvásos, zord télre gondolt, csak hogy most nem félt tőle, biztatta a jólét, amely végre magához bocsátotta. De ha a szép karu asszony jutott az eszébe, abba bele remegett. Félénken, ijedősen, de valami édes, határozatlan reménykedéssel. Tegnap üntudatlan vallomása most még nagyobb vakmerőségnek tetszett neki. Hátha mégis megharagudott rá az a szelid, jószágos asszony? Hogy fogja fogadni, szól-e majd hozzá, szemébe néznek-e egymásnak? ... Bármint lesz is, alig várta a találkozást. Hisz nem követett el semmi gazdaságot, tiszta vágyakozás volt az csak tőle, semmi más, maga sem akarta, hogy így kitűdjék...

A külső ajtónál csalódás érte, nyitva volt. Kedvetlenül ment tovább, bizonyosan nem látja ma az asszonyt. Megnyomta a kilincset, az ajtó fordult a sarkán. És akkor nagyon rossz volt neki az, amit meglátott... Ott volt a pamlag mellett a tanítványa és az ő szelid, szép asszonya. Szorosan közel, valami ölekezésben, csak hogy az asszony, mintha védekezésben lett volna, két telt karját a fiu vállának vetve,

parlamentben tapasztalhatók voltak. A kör mult évi tevékenysége közül kiemeli a jelentés az elővásárlási tilalom fölfüggesztése érdekében indított, eredményes mozgalmat, az idegenforgalom fejlesztése érdekében tett lépéseket, a mértékhitelítéséről szóló törvény életbelépte idején tett tájékoztató és felszólaló intézkedéseket, a kirakatrendezés kultuszának fejlesztését, a kereskedői vitaesték rendezését s több, a kereskedők meghurcoltatása ellen indított pörös eljárás lefolyását. A körnek, amely a mult évben negyven esztendő fennállásának ünnepét ülte, 340 tagja van; helyeszközlő osztálya 308 alkalmazottnak juttatott állást, közművelődési osztálya két tanfolyamot tartott fenn, jótékony alapjaival pedig 450 korona segélyt adott ki. A kör kész vagyona 24,479 koronát tesz ki.

A parlament teendői.

Miért kellett a százmilliós kölcsön?

Távirati tudósítás.

Arad, május 20

A parlament életképessé tétele az utolsó mentő horgonya az országnak. Nemcsak a közelmúlt, de a jelen összes eseményei fényesen igazolják a nemzeti munkapárt törekvéseit, amely célul tűzte ki a komoly parlamenti munka lehetővé tételét. Az ország pénzügyi helyzete sürgeti a rend helyreállítását, minden tartalmas politikai egyéniség ezt az ígét vallja és hirdeti. Tegnap Tisza István figyelmeztette erre a nemzetet, jövő héten Lukács László fog nyilatkozni Körmőbányán. Mikszáth Kálmán is ezzel a kérdéssel foglalkozott ma programbeszédében.

A politika eseményeiről következő távirataink számolnak be:

Az ország pénzügyi helyzete.

Beavatott politikai körökben régóta nem titkolják, hogy az ország pénzügyei igen rossz állapotban vannak. A koalíciós kormány üres pénztárakat hagyott örökségül a jelenlegi minisztériumnak. Tegnap este jelent meg a mult esztendő állambháztartásáról szóló kimutatás,

mintha hevesen elhárítaná magát az ölelést. Nagyon elfoglalhatta őket a küzdelem, sem az ajtó nyílását, sem őt nem vették észre. Több pillanatig állhatott már meredten az első meglepetéstől... Aztán nagyon elszorult a szíve. Az a szelid, komoly asszony, akire ő olyan tisztos bátortalansággal mert csak nézni mindig, így, ilyen erőszakos karok között!... Valami tolt előre... Kinyújtotta a kezét... Akkor észrevették, a viaskodás hirtelen abba maradt, szétváltak. Az asszony pirulva méltatlankodott:

— De ilyet!...

És bomlott haját igazítva, szégyenkezéssel kisietett. Az urfi meg csupa zavarban, idegességben hanykódott. És hamarjában ő ellene fordult és először is ilyeneket kiabált:

— Minek van itt? Mit akar? ... Menjen innen!...

Ez így bolond beszéd volt, de ő azért olyan eszement engedelmezzéssel tudott rá felelni:

— Megyek... persze... megyek...

... megint odalenn volt, a jó ég tudja miképpen, a kapu előtt, az Andrassy-uton. Aztán ment megint az aszfalton... Csak hogy most nem süttött a nap, hanem vastagon bulett a nedves hó és sáros foltok támadtak a földön, a fehérségben. És az izzó agy dolgozni kezdett és csupa csunya dolgot mutatott. Hónapos ágyat zsufolt szobában... népkonyhát... elvesztegetett kis leckeórákat... a fekete semmit...

mely azt bizonyítja, hogy a koalíciós kormányzat utolsó esztendeje már erősen a deficit jegyében állott. Ennek az aggasztó helyzetnek betetőzése volt azután az ex-lex állapot, mely az államot még rendes adóbevételeitől is megfosztotta. Ilyen körülmények között kénytelen volt tegnap Lukács pénzügyminiszter a magyar általános hitelbanktól százmillió koronányi folyószámla hitelt igénybe venni, hogy júliusban esedékes szelvényeit a magyar állampapíroknak zavartalanul beválthassa, nehogy Magyarország nemzetközi pozícióján helyrehozhatatlan szegényfolt essék. Ezen régóta ismert, de most nyilvánosságra jutott pénzügyi szituáció hatása alatt kell, hogy minden magyar ember újabb megfontolás alá vegye a maga politikai felfogását, mert egyetlen hazafias érzésű polgár sem zárkozhatik el annak szüksége alól, hogy támogatásával és szavazatával segítse azt a jelen helyzetben egyedül jogosult törekvést, hogy ebben az országban igen sürgősen és mindenekelőtt rend teremtsék. Ha egyes pártok akadnának, melyek elég lelkiismeretlenek volnának közönyösen venni az ország pénzügyi romlását, úgy a választóközönségnek kell ilyen frakciók jelöltjeit igen nyomatékosan figyelmeztetni, hogy pénzügyi csúdhöz vezető politikára nem kaphatók, annál kevésbbé, mivel a pénzügyi helyzet romlása az ország minden egyes lakosának, valamennyi, bármint foglalkozást űző polgárának is egyuttal anyagi romlását jelenti. Az országnak rövidesen tisztába kell azzal jönni, hogy pénzügyekkel frivol játékot űzni, Magyarország életveszedelme. A parlamentnek leg-sürgősebben legalább annyit meg kell tennie, hogy indemintimegzavazásával a pénzügyi igazgatást törvényes alapra helyezze és az adók normális fizetését biztosítsa, azután pedig támogassa a kormányt, ha majd pénzügyi egyensúly helyreállítására, melyet a koalíciós gazdálkodás ide juttatott, a megfelelő javaslatot megteszi.

Lukács László programbeszéd.

Budapestről jelentik: Érdekes programbeszéd fog elhangzani vasárnap délután Körmőbányán. Lukács László pénzügyminiszter fogja elmondani programbeszédét. A programbeszédnek az ad különös jelentőséget, hogy a pénzügyminiszter eddig nyilvánosan nem fejtette ki véleményét az aktuális politikai kérdésekre vonatkozólag.

Mikszáth Kálmán Máramarosszigeten.

Máramarosszigetről jelentik: Mikszáth Kálmán tegnap este 6 órakor Máramarosszigetre érkezett és bár az előre jelzett időnél két órával hamarabb ért ide, lelkes és ünnepélyes fogadtatásban részesítették. Mikszáth Perényi Zsigmond báró főispánhoz szállt és ma délben mondta el programbeszédét.

Valóságos diadalmenetben vonult a piac tere, hogy programbeszédét elmondja. A programbeszédén ott volt a város intelligenciája, színe-java.

Mikszáth beszédében kijelentette, hogy az egész országos ünneplésében az esett neki legjobban, hogy a nemzet és király együtt érzett. Őt megkinálják a főrendiházi tagsággal, de ő ezt a nyugodt pozíciót visszautasította, mert dolgozni, küzdeni akar az intelligens, arra érdemes városi polgárságért, mert a városi polgárság a jövő. Aki pedig uralkodni akar, annak ismernie kell kötelességeit is. Ő tagja volt a parlamentnek abban az izgalmas időben is, mikor szinte szemmel látható volt a magyar állam gyarapodása, amely az egész világ tekintetét ránk irányozta. Mikor Tisza Kálmán beszélt, szavai az egész földgolyóhoz intézte. Az általános választójogi reformmal úgy va-

gyunk, mint minden rossz reformmal. Korán kezdenék, mint a pesti nagyur a libahus és számocevést, amitől a gyomrunkat könnyen elronthatjuk. A mérsékelt reform mellett van. A történelmi haladás híve vagyok — mondotta, mert ez az ország nemcsak a mienk, hanem a jövő nemzedéké is.

Francia miniszter Budapesten.

Budapestről jelentik: Riau francia földmívelésügyi miniszter legközelebb Budapestre érkezik. A francia államférfiut a király különkijelölésén fogja fogadni, Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök pedig ebédet ad a tiszteletére.

A horvát választójogi reform.

Zágrábról jelentik: A választójogi reformra vonatkozó törvényjavaslatot a mai ülésen harmadik olvasásban hozzászólás nélkül elfogadták. Az elfogadott törvényjavaslatot most a kormány útján felterjesztik szentesítés végett.

A választások napja.

A mai napig 260 kerületben van megálla-
pítva a választás napja. Az első napon, június 1-én lesz természetesen a legtöbb választás: 224. Huszonhat megye és 33 város tüzte ki eddig erre a napra a választást. Június 2-án választ, 21, június 3-án 9, június 7-én 1, június 8-án 2, június 9-én 1 és június 10-én 9 kerület. A kerületek zöme tehát elsején választ. Ez lesz a választások döntő napja.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

* Aradi könyv. A következő előfizetési felhívást kaptuk: Junius elején megjelenik az első könyvem. Nem a verseimet gyűjtöttem még össze, hanem kis essayket, újságcikkeket és jegyzeteket, melyek a huszadik század legizgatóbb, jelenvaló és legkézenfekvőbb problémájával: a repüléssel foglalkoznak. Szemünk előtt játszódik le az a hatalmas, küzdelmes erőlködés, amelylyel a szárnyatlan ember el akar szabadulni a rögtől, mesterséges eszközökkel akarja csökkenteni a teste súlyát és ur akar lenni a földnél semmivel sem jelentéktlenebb levegő birodalmában is. Apró fejezetekben foglal-
kozik ez a könyv a repülő technika kezdőivel, küzdőivel, hőseivel és martírjaival, a repülőgépek tökéletesbülésével elért beláthatatlan és csak a jövőben érvényesülő hatásokról, s a mostani állapotokról, nem száraz, élvezhető tudományos hangon, hanem értelmes tájékozottsággal és irodalmi értékű nyelven. A kötet címe: „Emberi szárnyakon” s kiadóm modern és haladó szándékaikat dicserősen, igen finom, artistikus, izléses külsővel jelenik meg. A könyvet Ingusz I. és Fia könyvkereskedő cég adja ki s az ára 2 korona lesz. Franyó Zoltán.

* Az Uránia műsora. A közönség indokolt nagy érdeklődéssel viseltetik az Uránia színház iránt, amely ismét kitett magáért legújabb műsorával. Hoffmannsthalnak világhírű drámáját, Juditot a berlini Deutsches Theater tökéletes előadásában ismerteti meg. Műsoron van a Halley-üstököséről készült tudományos értékű mozgófénykép, mely a közönség méltó osz-
latával találkozik, nemkülönben a Rooseveltt afrikai utazásáról készült mozgófénykép. Már a napokban bemutatásra kerül Edvard angol király ma végbement temetésének mozgófényképe. A fejedelmi temetés olyan látványosságot fog nyújtani a közönségnek, melyhez foghatót keveset látott a világ. 241

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetés osztály — 151

A rejtélyes Halley-üstökös.

Teljes a bizonytalanság.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 20

Eddig csak rejtélyes volt a Halley-üstökös szereplése, de ma már teljesen érthetetlen és a csillagászok körében is teljes bizonytalanságot idézett elő. Annyira teljes a bizonytalanság, hogy több nagy obszervatóriumban már abba is hagyták az üstökös eredményre nem vezető megfigyelését.

A csillagászati tudomány tehát ugylátszik ebben a kérdésben csődöt mondott, mert még most is homlokegyenest ellenkeznek a különböző csillagvizsgálók véleményei arról, hogy átmentünk-e már az üstökös csóváján, vagy nem s hogy egyáltalán átmegyünk-e rajta.

A mai jelentések azonban mégis valószínűvé teszik, hogy földünk már áthaladt az üstökös csóváján, vagy elhaladt mellette, ami azonban semmi különösebb jelenséget nem idézett elő.

Ebben a véleményben van Konkoly-Thege Miklós, az egyallai csillagvizsgáló igazgatója is, aki az üstökösre vonatkozólag a következőket mondotta:

— Én nem tartom valószínűnek, — mondotta a hírneves tudós — hogy nem találkoztunk volna a Halley-üstökös csóvájával. A számítások szerint tegnap éjjel kellett a csóván áthaladnunk és valószínűnek tartom, hogy minden úgy történt, ahogyan a számítások szerint történnie kellett. Mindenesetre eddig nincs az ellenkezőre bizonyíték.

De azért nem tartom lehetetlennek, hogy a találkozás elmaradt. Lehetséges ugyanis, hogy az üstökös eltért eredeti pályájától. Ennek az eltéréstől oka lehet az, hogy május 2-án a Halley a Venus-csillag közelében volt és akkor a Venus tömegvonzása eltéríthette. Megtörténhet ilyenformán, hogy későbban megyünk csak át az üstökös csóváján.

Megtörténhet az is, hogy az eddigi megállapított hetvenöt éves időközönként való visszatérés megváltozik és például száz vagy százötven esztendő lesz a Halley visszatérő ideje. De nem lehetetlen az sem, hogy egyáltalán nem megyünk át a csóván és a Halley úgy el-
tűnik a világűrben, hogy soha többé rá nem akadunk.

Szalay László dr., a budapesti meteorológiai intézet adjunktusa pedig a következőket mondotta:

— Azok a hírek, — mondotta a tudós — hogy az üstökös tegnap keleten vagy nyugaton látták, mind hamisak, vagy tévesek. Tegnap az üstökös nem lehetett látni, mert 7 óra 30 perckor lenyugodott és az nap csak 7 óra 32 perckor nyugszik le. Az üstökös tehát csak világosan volt az égen és nincs az a műszer, a melylyel világosan látni lehessen. Csak két-három nap múlva lehet majd bizonyosat tudni. Ha akkor az üstökös ott látjuk a nyugati égbolton, ahol a számítások megállapították, akkor átmentünk az üstökös csóváján és minden rendben folyt le. Ha nem látjuk, akkor az üstökös pályáján baj érte és a tudomány nagy munkája lesz megállapítani, mi történt és mi fog történni a világűrben.

(Pánik Törökországban.)

Konstantinápolyból jelentik:

A nép még mindig nem tud megayugodni. Tegnap éjszaka is talpon volt a város. Valószínűleg reszketnek az emberek, mert délben zivatar kerekedett és felhőszakadás söpörte végig a fővárost. Skutariban a temetők ciprusai alatt meggémberegve a földön vonaglottak, imá-

kat mezmoltak az emberek és valahányszor villám ekkázott, elterzalt arccal sikáltották:

— A holtak felkeltek! Vége a világnak!

A skutarii külvárosban egy jámbor műzsim megölte feleségét és gyermekeit nagy féltelmében.

Perában nagy borzalommal telt el az éjszaka. A lakosság a nagykövetségi paloták előtt tanyázott. Mikor hajnalodott, tetőpontjára hágott a rémület, pedig az üstökös seki sem látta.

Stambulban zsufolva voltak a meesetek, de még inkább a földalatti folyosók. Oda menekültek az emberek a mérges gázok elől.

(Ellentmondó értesítések.)

Az egész világot érdeklődésben tartja most a Halley-üstökös és mindenholna érkeznek jelentések, amelyekben persze még több az ellentmondás, mint a csillagászok véleményeiben. Így Franzensbadból jelentik:

Tegnap napnyugta után a keleti égbolton feltűnt az üstökös. Feje háromszögletes, hegyével fölfelé álló; csóvája úgy tűnt föl, mint egy fénynyaláb, hol fénykő, hol halvány. Este 7 órakor fénylett a legtisztábban, aztán lejjebb hanyatlett és csóvája egyre halványodott.

Freyburgból (Baden) táviratozzák: Háromnegyed 7 órakor feltűnt az üstökös. Lassan uszott keletről nyugatnak. Olyan volt, mint valami sötétzöld korong. Csóvája halvány és elmosódott.

Düsseldorfból jelentik: A főreáliskola csillagvizsgáló tornyából ma hajnali 2 óra 22 perckor a délnyugati égbolton válték látni az üstökös épen hasz fényfölvillanás képében, amelyek hol erősek, hol gyöngéek voltak.

Athéni távirat szerint az ottani obszervatórium igazgatója, aki az üstökös mozgulatait figyelemmel kísérte, semmiféle jelenségeket nem észlelt. Többben azonban reggel 1 óra 15 perckor az égbolton nagy fényerővel bíró tüzgolyót láttak, mely a lakosságot félszémével töltötte el. A golyó nyugatról keleti irányban haladt.

New-Yorkból jelentik, hogy San Tomasban (Dán Nyugat-Ladía) látták az üstökös. Óriási fényssáv az égbolt kétharmad részét bevilágította.

(A csillagászok esődje.)

A Halley-üstökös pályája körül olyan nagy a bizonytalanság, hogy több csillagvizsgálóban a megfigyelést beszüntették.

Igy Berlinből jelentik, hogy a csillagvizsgáló intézetben és a porosz királyi asztronómiai intézetek megfigyelő tornyaiban abba hagyták a kémelést, mert egyelőre semmi eredménnyel nem biztatnak a kutatások. A treptowi toronyban tegnap éjszaka már csőd volt, az utóbbi éjszakák mozgalmass és isgalmas sürgése-forgása után. Nem képzelhető másként: az üstökös fényhatása olyan csekély, hogy még teleszkópokon sem vehető ki. Ha egyáltalán feltűnik a Halley, ami kétséges, akkor az esti égbolton lesz látható.

Nem sok eredménnyel jártak a léghajók, amelyeket a levegő villamossági és fizikai elváltozásainak megfigyelésére küldtek ki, kossaraikban hírneves tudósokkal. Semmi különösebb jelenséget nem vettek észre, praktikus eredmény nélkül szállottak le a léghajók, de utasaik egy pompás légi utban gyönyörködhettek.

(Amerikai csillagászok véleménye.)

Newyorkból táviratozzák: Az amerikai csillagászok legnagyobb része azt hiszi, hogy a föld nem ment át a Halley csóváján.

Jacoby, a columbiai egyetemi csillagvizsgáló intézet igazgatója est mondja:

— Az üstökös csóvájának görbülete észrevehető s maga a csóva úgy elhajlik a föld körül, hogy nem is érintheti földünket.

Ugyanezt a megfigyelést tették a sanjosói (Kalifornia) Lick-csillagában és hozzátesszik, hogy a csillagászok számításait a jelenségek nem hazudták meg.

(Áthaladtunk az üstökös csóváján?)

Bécsből jelentik: A Sonnenstein csillagvizsgáló intézetben ma teit megfigyelésekből kitűnt, hogy a föld tegnap éjjel, tehát 18-áról 19-ére virradólag, amint előre megjósolták, átment az üstökös csóváján. Az üstökös tegnap nem lehetett látni, mert közvetlen napfelkelte előtt kelt fel. Az üstökös csóváját híres csillagászok megfigyelték, mikor a föld és a nap között haladt el. A csóva rendkívül ritka anyagból van, amelyen akadály nélkül szűrődtek át a napsugarak. Azt hiszik, hogy az üstökös ma este látható lesz a nyugati égbolton, ami annak a bizonyítéka, hogy földünk az előre jelzett időben áthaladt a csóváján.

Szombathelyről jelentik, hogy ott ma este a nyugati égbolton megfigyelték az üstökös. De megfigyelték az üstökös ma este Aradon is és ez a bécsi csillagvizsgáló intézet véleménye szerint határozott bizonyítéka annak, hogy az előre jelzett időben áthaladtunk az üstökös csóváján.

VII. Edvárd utolsó útja.

Az angol király temetése.

Távirati tudósítás.

Arad, május 20.

A világ legnagyobb nemzetéhez és a világ legnagyobb városához méltó temetési ünnepségek keretében vitték utolsó útjára a nagy békekirályt.

Mint Londonból jelentik, ezer és ezer ember érkezett az éj folyamán vasuton és gyalog ide és aludt ott, ahol épen alkalom kínálkozott. Hajnalhasadáskor nem volt a városban egyetlen pont sem, amelyet a tömeg meg ne szálit volna. Szürkület után a tömeg folyton növekedett, a mennyiben újabb ezer és ezer ember jött vasuttal, közúti kocsikkal, omnibuszokkal és automobillal és minden lehető szállítási eszközökkel a belső városrészekbe. A mikor a forgalmat reggel 6 órakor az utcán beszüntették, az utcákat már sűrű embertömeg lepte el. A tömegek folyton előnyomultak azon utcák felé, melyeken a temetési menet áthaladt. A Hyde-parkban és a James parkban az összes helyeket, a melyekről jól lehet látni, megszállották rögtön a kapuk megnyitása után. A városnak több pontja a rendkívül erős összetömörülés következtében igen veszélyesnek mutatkozik, így a Marble-Arch és a Hydepark-Corner, ahol fokozott óvintézkedéseket tettek. Az egész ut mentén, a hol a temetési menet el fog haladni, 35,000 főnyi katonaság és az egész rendelkezésre álló rendőrség kordont von.

Zugnak a harangok reggel hét óra óta. A Sheernessnél horgonyzó flotta ágyai dörögnek, százezernyi közönség özönlik Windsor felé. Temetik Edvárd királyt. A Szent György kápolna kriptájában elkészült a sírhely, Viktória királynő sarkofágjától jobbra.

A Westminster-Hall előtt gyülekeztek a koronás vendégek lóháton. Szinpompás látvány volt. A délceg Vilmos császár hófehér, tüzes paripán, ezüstös sisakkal, a szikár görög király, Ferdinánd bolgár cár, a két fiatal uralkodó, Alfonz és Manuel, a csupa aranybrokátba öltözött török trónörökös, a norvég, dán királyok. Ferenc Ferdinánd trónörökös a Buckingham-palotából jött. Kondoleálni volt a királyi párnál.

Százhusz tengerész sorfala között udvari lakajok lehozták a lépcsőcsarnokból és arra az ágyutalpra fektették a koporsót, a melyen kilenc éve Viktória királynő holttestét vitték utolsó útjára. Megindult a gyászmenet. Az ágyulafetta mellett jobbra-balra az elhunyt király hadsegédei, a koporsó mögött közepén György király, jobbra Vilmos császár, balján a connaughti herceg, utánuk hármassával a királyok mind lóháton. A közönség némán, kalaplevéve nézte a ragyogó menetet. Mary királyné, az özvegy anyacárné, a királyi ház nőtagjai gyászhintékon haladtak a rövidebb uton.

A Windsor palota kápolnája előtt várta a koporsót a canterburyi érsek az egész papsággal. A kápolnába csak az elhunyt közeli rokonai mentek be; olyan szűk a hely, hogy a királyi vendégek, a külföldi diplomaták odakünn sorakoztak.

A kikötő felől tompán hallatszott az ágyudörgés, a park mögött elterülő sikon felállított gyalogos, lovas és tengerészcsapatok sortűzet adtak. A lafettáról leemelték a karmazsinbáronnyal letakart koporsót, a papság zsolozsmák között vitte a kápolnába és rövid egyházi szertartás után fáklyák fénye mellett elhelyezték a kriptában.

Zugnak a harangok, dörögnek az ágyuk Londonban naphosszant. Anglia népe őszintén gyászolja Edvárdot.

A temetési menet a Westminster-Hallt délelőtt kilenc óra ötven perckor hagyta el.

Londonból jelentik: Érdekes jelenet játszódott le a Westminster-csarnok bejáratánál, ahol a temetés volt. Mikor az özvegy királyné egészen feketében, hosszú fekete fátyollal arcon és az angol udvari ceremóniának megfelelően, violakék bársonyszalaggal a nyakán megérkezett, Vilmos német császár leugrott lováról, az özvegy királynéhoz sietett, kezét csókolta neki és karját nyújtotta. Ez a jelenet nagy hatással volt a körülálló közönségre.

Vilmos császár a menetben az új királynét vezette s utána jöttek a többi uralkodó fejedelmek, számszerint ötvennégyen.

A koporsót, amelyet testőrök őriztek, négy testőr emelte le a katafalkról és ráhelyezte a nyolc fekete ló által vontatott ágyutalpra. A koporsó violaszín terítővel volt letakarva. A takarón volt a korona és a többi uralkodói jelvény elhelyezve.

Méltóságtaglajesen indult meg a gyászmenet a Westminster-palotából. Elöl ment a vezérkar, utána a hadsereg és a tengerészet küldöttségei, majd az idegen nemzetek küldöttségei és más küldöttségek s az udvari hivatalnoki kar. Közvetlen a koporsó után haladtak a legközelebbi rokonok. Utánuk a király kedvence lova, amelynek nyergéből angol szokás szerint az elhunyt lovaglósizmái lógtak le. A ló mellett vezették a király kedvence kutyáját, egy farkas-terriert, amely a királyt utóbbi években minden sétájára elkísérte.

Ezután feketével bevont udvari kocsik következtek. Az elsőben ült az özvegy királyné nővérével, az özvegy anyacárnéval, a másodikban pedig az új királyné. Ezután következtek az európai uralkodók és hercegek. Elsősorban György király lóháton, a német császár lóháton, angol tábornoki egyenruhában, Ferenc Ferdinánd trónörökös, aki huszártábornoki uniformist viselt. A fejedelmek és hercegek után hosszú kocsisor következett.

A menet, amelyben számos koszorúkos haladt, egy óra alatt vonult fel és körülbelül egy fél óra alatt ért ki Windsorba.

A gyászszertartás, amelyet a canterburyi érsek végzett, déli 1 órakor végződött.

Bécsből jelentik: Délelőtt az angol nagykövetség kápolnájában ünnepies gyászistentisztelet volt az elhunyt angol király emlékére. Az istentiszteleten résztvettek 6 felsége kívánságára a Bécsben időző főhercegek, a legfőbb udvari méltóságok, a gárdakapitányok, az udvari alkalmazottak, a miniszterek, a közigazgatási hatóságok vezetői és más állami méltóságok, a tábornoki kar tagjai és az angol nagykövetség személyzete.

Peary sarkutazó a királynál.

Felolvasás a Vigadóban.

Távirati tudósítás.

Arad, május 20.

A főváros előkelő vendégét, Pearyt, ma az a kitüntetés érte, hogy a király hosszabb magánkihallgatáson fogadta. Sokáig elbeszélgetett a bátor kutatóval a felség, aki a föld legmoshatóbb tájékát megjárta tudóstól ajándékot is elfogadott.

Este óriási és disztigvált közönség előtt tartotta meg felolvasását a sarkutazó, akit a főváros előkelő köreiben mindenütt ünnepeltek.

Peary, az északi sark felfedezője, aki tegnap óta a magyar fővárosban tartózkodik, ma délelőtt Décsy Mór tanár társaságában el távozott a Hungária-szállóban levő lakásáról. Megnézte a város nevezetességeit, azután résztvett az angol király lelkiüdvéért tartott gyászistentiszteleten.

Peary iránt a király is érdeklődéssel viseltetik. Ma a kabinetiroda értesítette Pearyt, hogy őfelsége magánkihallgatáson fogadja.

Peary délután pontban egy órakor jelent meg a király dolgozószobájában. Őfelsége az északsarki utazót igen szívesen fogadta, mire az megköszönte a királynak azt a kegyét, hogy őt magánkihallgatáson fogadta. A kihallgatás alkalmával Ferenc József király különböző kérdéseket intézett Pearyhoz, amelyek az ő északsarki utazásával vannak összefüggésben s amelyekre Peary a legnagyobb készséggel válaszolt.

A király megkérdezte tőle, hogy mennyi idő alatt sikerült az északi sarkot felfedeznie, s e célból hány utazást tett meg. Miképen küzdött meg az eléje tornyosuló akadályokkal. Majd pedig az északsarki vadászatok iránt érdeklődött. Peary elmondotta, hogy miképen kellett neki fegyverrel megszerezni mindennapi élelmét, majd elbeszélte az északi sark legfélelmesebb állatával, a ragadozó jegesmedvével való kalandjait. A király nagy érdeklődéssel hallgatta az északsarki felfedező érdekes elbeszéléseit, s kegyes szavakkal fejezte ki elismerését. Peary nagyon meg volt hatva, s a királyt arra kérte, engedje meg, hogy kihallgatása emlékére felajánlja őfelségének északsarki utazása közben szerzett néhány trofeumát. A király az ajándékot elfogadta, megköszönte s ezzel a kihallgatás véget ért.

A világhírű sarkutazó ma este 8 órakor felolvasást tartott a Vigadó nagytermében óriási közönség jelenlétében. Budapest közönségének színe-java megjelent a felolvasáson. Az angol nyelven tartott felolvasást a közönség nagy tetszéssel fogadta.

Különösen azon részek váltottak ki frenetikus tetszést, ahol Peary megdönthetetlenül bebizonyította, hogy Cook dral szemben ővé az északi sark felfedezésének a dicsősége. A felolvasás után fényes lakomát rendezett a Magyar Földrajzi Társaság világhírű vendége tiszteletére.

A SZIVBAJOS „MARTIR.”

Ladics Pált fölboncolták.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 20.

Ugy-e bár mégis csak felháborító dolog az, hogy nem sikerül a szegény Ladics Pál mázoló mestert és szelid virágárust politikai martírrá avatni. Pedig verejtékes erőlködéssel igyekeznek ezen a függetlenségi pártiak. Ma már valóságos legendák bolyongtak a külvárosi egyszerű, naiv népek között. Sokan határozottan állították, hogy ők látták amikor a „rendőrhóhérok” kardja átdöfte Ladics Pál nyakát, azután felhasították a mellét és szétdarabolták a szívét.

A rideg valóságot ezekkel a megmosolyogni való történetekkel szemben az alább olvasható boncolási jegyzőkönyv állapítja meg. Akármennyire fáj is ez az ellentáborban, de Ladics mestert a szive, a szesztől tönkretett szive ölte meg. Hatósági orvosok kétségtelen bizonyossággal állapították meg azt, hogy az elhunyt mázoló mestert senki egy ujjal se bántotta. A rendőrség előtt olyan vallomás fekszik, amely szerint Ladicsot nem bántották a rendőrök. Az izgalmas tünemények annyira felizgatták a gyöngé, szív-, máj- és vesebajos embert, hogy szédülten dült barátja karjába néhány óra múlva kiszenvedett.

Ez kétségtelen faktum és hiába akarnak mást elhítni a tulsó parton. Valószínű, hogy a mai boncolásra ezt fogják odaát mondani: az orvosok nem voltak egészen elfogulatlanok. Ez különös ugyan, de hát az ellentáborban már ilyen eszközöktől se riadnak vissza. Már ma is előre bejelentették, hogy a mártírrá felfújt Ladics boncolásánál Avarffy Imre dr. ellenőrző orvosszakértő is meg fog jelenlenni. A „szakértő” azonban nem mutatkozott és így a boncolási jegyzőkönyvet csak három orvos hitelesítette.

A boncolási jegyzőkönyvet és az ezzel összefüggő híreket alább közöljük:

Rendőrségi nyomozás.

Ladics Pál elhalálzásának okát teljesen tisztázta a ma délután megtartott törvényszéki boncolás, melyet Domokos László vizsgálóbíró rendelt el Szakolczai Lajos királyi ügyész előterjesztésére.

Ma reggel tette át az aradi rendőrség az ügyet az ügyészséghez. Még tegnap délután elrendelte Greén Nándor főkapitány a legszélesebb körű nyomozást annak megállapítására: vajjon az elhunyt Ladics miként vett részt a tüntetésben és a rendőröknek akadt-e dolguk vele egyáltalában?

Szcepkovszky Teofil rendőrhadnagy, Hecht Arnold dr. és Prohászka László dr. hatósági orvosok tegnap délután megjelentek Ladics Pálné Rákóczi-utca 18. szám alatti lakásán, ahol a hullát alaposan újból megvizsgálták és megállapították, hogy azon semmiféle külső erőszak vagy sérülés nyoma nem található. Kihallgatták az elhunyt feleségét és leányát, akik azt vallották, hogy Ladics már két héttel ezelőtt kezdett erősebb szivdobogásról panaszkodni, de feleségének nógatása dacára sem ment orvoshoz.

A rendőrség megállapította azt is, hogy

Ladics a Salacz-utca és Tabajdi-utca között vont kordon mögött állott és többször átakarta ezt törni. Hajdu rendőrmester figyelmeztette, hogy hiábavaló az erőlködése, mert a kordonon belül nem kerülhet. Odry Zoltán rendőrtiszt is távozásra szólította fel, de Ladics nem is hederített a rendőrség intelmére. A rendőrök ezután Ladicsot többé nem is látták.

Tegnap este jelentkezett a rendőrségen Gyukits Pál szobafestő, Ladicsnak jóbarátja, aki vele együtt ott volt a kordon mögött és többször felszólította, hogy menjen haza és ne izguljon. Tisza gróf bevonulása után együtt távoztak a Központi-szálloda eiől és Ladics panaszkodott, hogy fáj a szive. Gyukits haza kísérte barátját. Azt vallotta, hogy sem a tüntetés alatt, sem azelőtt, sem azután senki Ladicsot még egy ujjal sem érintette.

Ezt minden elfogulatlan ember amugy is tudta, a hatósági orvosok által kiadott hivatalos nyilatkozatokból és felháborodva állapította is meg, hogy reggeire keve, a sajnálatraméltó család kenyérkeresőjének halálát csupán kortesfogásból tulajdonították a rendőrkard munkájának.

Reggeire, mikor már senki Ladics fején nem tudták a kard vágás nyomait felfedezni, megelégedtek azzal, hogy az elhunyt szívet szakította le a rendőrség a munkapárt kedvéért. Szíven ütötték és ettől a szive leszakadt. Még pedig egy barna, magas, sovány rendőrtizedes ütötte szíven. A nyomozás megállapította, hogy Ladicsot csak Odry rendőrtiszt, Hajdu őrmester és egy közrendőr beszéltek a bevonulás színhelyén, mint azt feljebb elmondottuk.

Törvényszéki eljárás.

A szíven-ütésről szóló mesét már nem a nyomozás tépje foszlányokká, hanem a bírósági boncolás cáfolta reá, mint az az alább közlendő boncolási jegyzőkönyvből ki fog lünni.

A nyomozás befejeztével a rendőrség áttette az iratokat az ügyészségre, ahol Szakolczai Lajos, az ügyészség vezetője nyomában at-tanulmányozta azokat és előterjesztést tett Domokos László vizsgálóbírónak, kérve a hulla felboncolását, a halál okának megállapítása céljából. A vizsgálóbíró elrendelte a boncolást, idejét ma délutánra tűzte ki. Az alsó temetőben történt meg a hivatalos eljárás, melynél jelen voltak: Domokos László vizsgálóbíró, Posgay István dr. és Auszterweil László dr. törvényszéki orvosok, továbbá Hecht Arnold dr. városi tisztviselő orvos.

Amit már tegnap megirtunk, azt bebizonyította a boncolás. Ladicsot megölte a szivbaja, természetes halállal mult ki és halálát siettette az az izgalom, mely a tüntetés színhelyén az embereket elfogta. Ezt mondja a pártatlan és pártpolitikai célokra senki által ki nem uzsorázható tudományos megállapítás, melyet a törvényt éki orvosok a maguk reputációjával fedeznek. Remélhetőleg, az orvostudomány nem állott a munkapárt szolgálatában, vagy legalább is nem gyanúsítja meg ezzel. Bizonyítja ezt, hogy nem jelent meg a boncolásnál Avarffy Imre dr., akiről azt írták, hogy mint a függetlenségi párt ellenőrző szakértője vesz részt a hivatalos eljárásban. Avarffy dr. azonban nem jelent meg.

Boncolási jegyzőkönyv.

A törvényszéki boncolás eredményéről felvett és a hivatalos eljárásban résztvettek által aláírt jegyzőkönyv szerint megállapították a következőket a törvényszéki orvosok:

Külvizsgálat: Ladics Pál, 40 év körüli 164 cm magas, közepesen fejlett és táplált férfihulla bőre feltűnően halvány. A hátán, oldalain, felső és alsó végtagjainak háti fel-

színén világos kék hullafoltok, elszórva mintegy behintve a lábszár és különösen a bal felkar háti felszínén, de a test hátsó felszínének egyéb helyén is, apró petéchiák. Külsőrülési nyom sehol nem található: sem a nyakon, sem a mellkason, sem a test egyéb helyén. Hajzat barna, kissé ritka. Pupillák egyenlők, közép tagak; fogak épek.

Belvizsgálat: Fejtető csontjai középvas-tagok, rendes szivacsos állománnyal bírók. Agyharttyák kevés vérrrel ellátva, agyállomány puhább, halvány, agygyomrosokban kevés savó.

Tüdők: A bordai mellhártyához odanőttek több helyen, de nem egész felületen, közép vérdusak, metszfelületről habos vakarék kapható. Tüdőcsucson több hegesedés, jobb tüdőcsucson borsónyi kemény, meszes góc.

Szív: Burokban harminc gramm tiszta normalis savó. Szív nagyobb, petyhüdt, bő zsirréteggel bevont. Szívben keves fekete, folyékony vér. Izomállomány barnas vörös, kétnegyü billentyűk rövidebbek, széleik vastagabbak, felületükön több apró sárga góc. Többi billentyűk épek. A nagy függő ér behártyája vastagodott, érdes felületű, citromsárgán elfajult. Korona ütőerek szájadzasai merevek, egyenlőtlenek, az egyik nagyobb, mint a másik.

Vesék: Nagobbak. Burkuk vastagodott, nehezen vonható le, helyenként veseállomány marad hozzájuk tapadva. Vesék verbőek, sötétbarna színűek, merevebbek. Rajzolatuk elmosódott.

Máj: Burka vastagodott, állománya sötétbarna, keményebb.

Lép: Kezseres nagyságra megnagyobbodott, burka erősen megvastagodott, oda nőtt, állománya keményebb, kötőszöveti kötegek vonulnak át rajta.

Gyomor és belek: Puffadtak, nyálkahártyájuk halvány, erősen vízenyősen duzzadt. Az ereket bevono hashartya rendes.

Gége, légcső és nyaki képletek különös vizsgálat tárgyat képezvén, rendeseknek találtak. A nyelvcsont teste, valamint az arvai sérületlenek, a gégepajzs porc, valamint szarvai sértetlenek.

Vélemény: Ladics Pál halálának közvetlen oka szivbénulás volt. Ennek természetes és indokolt alapját képezi a boncolásnál talált következő betegségek: Idült szivizomlat, szivbillentyű behártyalob, függő ér meszes elfajulása, a máj és lép idült gyulladása, idült veselob, gyomor és béthurut. Ezen betegségi állapotoknál könnyen és hirtelen állhat be a halál, különösen izgalmak folytán, mint hirtelen meglepetések, rázkódások és egebek folytán.

Mit mondott a törvényszéki orvos?

Munkatársunk felkereste a boncolást végző Auszterweil László dr. törvényszéki orvost, aki a következőket mondotta:

Ladics Pál természetes halállal halt meg. Szivbillentyű betegsége, továbbá a nagy ütőereknek igen előre haladott fokú elmeszesedése és Brigh-féle vesebaja volt. Az ilyen betegségek leggyakrabban szivbénulást okoznak és ennek következtében hirtelen áll be a halál. A szivbillentyű és vesebaj következtében a szív felmondhatja a szolgálatot bármikor; különösen nagyobb kedélyemóciók alkalmat szoktak szolgáltatni a hirtelen bekövetkező halálhoz, például: izgatottság, meglepetés, akár örvendetes, akár szomorú ez, ingerültség, megijedés stb.

Testi bántalmazásnak nyoma sem volt konstatálható a hullán. A kék foltok, me-

lyek megállapítottak, hullafoltok voltak, nem pedig átésből származó vérömlények.

Tüzetesen megvizsgáltuk a nyakat és a nyaki képleteket: a garatot, gégét, légcső pajzsmirigyet. Ezekon sincs semmi kriminális beavatkozás okozhatta kóros elváltozás.

A fejen semminemű sérülési nyom nem volt. Agyhárttyák és agy sértetlenek és épek.

A mellkas különös gonddal lett megtekintve, elülről, hátulról és oldalt. Ugy szintén a szegycsont (mellcsont) és az oldalbordák. Mind sértetlen és ép. Sérülés vagy bármely beavatkozás nyoma nem volt konstatalható.

A negyven év körüli ember nagyon sápadt, helvány és gyenge csontrendszerű, nem jól fejlett izomrendszerű volt.

A tüdije sem volt teljesen ép, mert kiállott, de meggyógyult gümőkóros maradványok látszanak rajta. Elmeszesedett göbök is voltak konstatalhatók.

A hasüri szervek vizsgálatából kitűnt, hogy alkohollal való nagy mérvű visszaélés májzsugort, továbbá lép megnagyobbodást és gyomor katarhust okozott.

Ladics Pál temetése holnap lesz az alsó temető halottas házából.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Elnapolt sajtópör. Három évvel ezelőtt Koszta János volt aradi román szeminaryumi tanár a február nyolcadiki utcai harc emlék-ünnepén magyar szellemű beszédet mondott. Ezért a Tribuna megtámadta Kosztát, aki a cikk miatt sajtópört indított. A közleményért Szavu Konstantin, az akkori felelős szerkesztő vállalta a felelősséget. Ma délelőttre volt kitűzve a sajtópörben a tárgyalás, amelyen úgy a főmagánvádló, mint a tanúk megjelentek, csak egyedül a vádlott: Szavu Konstantin hiányzott. A vádlott azért nem jelenhetett meg a tárgyaláson, mert a szegedi államfogházból, ahol jelenleg is sajtóvétség miatt ül, épen erre a napra kísérték át Nagyváradra egy másik tárgyalásra. Ott is sajtóügyben szerepel Szavu Konstantin, mint vádlott, de Nagyváradon már esküdtszék előtt állja a felelősséget. A tárgyalást az aradi bíróság elnapolta.

§ Megsemmisített ítélet. Budapestről jelentik: A Kuria ma rendkívül jelentős döntést hozott. Egy esküdtszék bíróságon tárgyalást sajtópörben nemcsak a formai kérdést vizsgálta, hanem belemert annak a megállapításába is, hogy az inkriminált cikkben volt-e izgatás, vagy sem. Brassóban Hosszu-Longin Ferenc román ügyvéd, a „Gazetta Transilvanu” lapban cikket tett közzé, amelyben felszólítja a román ügyvédek, hogy legyenek az elnyomott román nép segítségére és védjék meg az igazságtalanságok ellen. A marosvásárhelyi esküdtszék bíróság izgatásért egy évi államtogházra és ezer korona pénzbüntetésre ítélte a román ügyvédet. A Kuria Vavrik tanácselnök elnökletével ma foglalkozott Hosszu-Longin ügyvéd semmisségi panaszával. Vajkó Pál kuriai bíró volt az előadó és Pongrácz Jenő koronaügyész beszélt az ítélet megsemmisítése ellen. Hosszu tanácskozás után úgy döntött a Kuria, hogy az esküdtszék ítéletét megsemmisíti és a vádlottat felmenti. Ezt az ítéletet azon az alapon hozta, hogy az inkriminált cikkben nincs izgatás. Kimondotta a Kuria, hogy joga van annak a megbírálásába belemenni, vajjon van-e izga-

tás a cikkben. Az indokolásban kimondotta a Kuria azt is, hogy annak az elbírálása, vajjon van-e egy cikkben izgatás, jogkérdés és nem ténykérdés.

Második színház Debrecenben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 20.

Debrecen szellemi életére, kulturális nívójára nézve rendkívül nagyfontosságú esemény hírt kapjuk. Eszerint Debrecenben már a közel jövőben új színház épül. Nemcsak új színházi épület emeléséről, hanem egy második színház létesítéséről szól ez az értesülés.

Az új színház részvénytársasági alapon fog létesülni. Előkelő debreceni pénzemberek, akik a város törvényhatósági életében, valamint Debrecen társadalmi mozgalmában egyaránt kiváló szerepet játszanak, vetették fel a ügyeknek megvalósítani ennek a részvénytársasági alapon való színházlétesítésnek az eszméjét. Ezek a férfiak, felismerve azt a nehéz helyzetet, melybe a város közönsége került akkor, mikor a színház átalakításának a szükségessége bekövetkezett s jól megfontolva azt, hogy ez az átalakítás horribilis összegbe, legalább egy millió koronába kerülne, esetleges új városi színház építése pedig több millióval is megterhelné a város közönségét, — arra a gondolatra jutottak, hogy Debrecen lakosságának válláról ezt az óriási terhet, mely a város vagyoni viszonyainak az egyensúlyát valószínűleg veszélyeztetné, a pótdát nagy mértékben felemelné, leveszik s részvénytársaságot szerveznek, hogy így a polgárság szükségtelen költségek elé való állítását megkerülve, mégis kielégítést szerezzenek a debreceni intelligencia jogos kulturigényeinek.

Ezek az előkelő debreceni pénzemberek a múlt hét folyamán értekezletet tartottak, melyen kialakult az a nézet, hogy az új debreceni színháznak mindenesetre a lehető legnagyobb szabású intézmények kereteivel kell bírnia. A színházat olyanak tervezik, hogy kétezer nézőt fogadhasson be. Tetőszerkezetét egy villamos erőre működő apparátus segítségével könnyen fel lehet majd emelni, úgy, hogy az épületet szellős, nyári színháznak is használni lehessen. Az óriási méretű földszinti nézőtérre hatalmas támlásszék-sort terveznek, az emeleten nagy erkély lesz s három impozáns páholyos fogja koronázni a fényes, stílusos nézőteret. A színpad a modern technika minden vívmányának az igénybevételével épül. Forgatható, vasszerkezetű alkotás lesz ez a színpad, melyet egyszerre három felvonás díszletével lehet berendezni, úgy, hogy gyakori felváltás felvonásközök s a színpad stílustalan összezsúfolása többé nem ismétlődhetnek.

Az új színházat egy félkörben épített, három emeletes palota fogja övezni, melyben alul fényes kávéházat, nagy sörcsarnokot, cukrázdát s egy modern, kabaré szerű mulatót nyitnak, az emeleten pedig pompás modern lakáshelyiségeket adnak ki.

A színházépítési terv felvetői a jövő héten újra értekezletet tartanak, melyen a már kiküldött bizottság jelentését hallgatják meg a tervek s a részvénytársaság szervezetére vonatkozólag. A részvénytársaság több millió alaptőkével fog megalakulni. Két jelentkező tag máris két-kétszáz ezer korona részvényt jegyzett.

Az előkészületekből, a megnyilvánuló nagy vállalkozási kedvből ítélve az új debreceni színház építése nemsokára megindulhat.

Ítélet a Tarnovszka-pörben.

Nyolc évi fegyház a grófnőnek.

Távirati tudósítás.

Arad, május 20

Velencéből jelentik, hogy a Tarnovszka-per ma végre befejeződött. Ma volt a tárgyalás utolsó napja, amelyen az ítéletet is kihírdették. Az ítélet három vádlottra nézve marasztaló volt, míg a negyediket, Terrier nevelőnőt felmentették. A tárgyalás lefolyása nem volt ment az izgalmtól, de az ítélet kihirdetése nem okozott különösebb emóciót. Az érdeklődő közönség erőszakoskodása több izgalmas incidensnek volt az okozója.

Oriási és izgalmas érdeklődés mellett folyt le a már három hónap óta húzódozó Tarnovszka-pör mai utolsó tárgyalása.

Már korán reggel óriási embertömeg vonult a törvényszéki palota elé. Mindenki be akart jutni a tárgyalási terembe, holott az elnök kiadta az utasítást, hogy a tárgyalásra az eddiginél is kevesebb közönséget szabad csak beengedni. A rendőrség tehetetlen volt az óriási tömeggel szemben s azért a tüzoltóságot kellett segítségül hívni. Tarnovszkát a munkások megérkezésekor kifütyülték és olyan ellenséges volt a hangulat, hogy a népet a tüzoltóknak vizsugarakkal kellett szétoszlatni. A vádlottak a teremben nyugodtan viselkedtek. Tarnovszka grófnő, aki egész éjjel le se hunyta a szemét, érdeklődéssel nézett végig a termen.

Az öreg Tarnovszka gróf, ép úgy, mint Naumov atyja, nem ment el a tárgyalásra, mert az orvos megtiltotta neki. Sok időbe tellett, míg a zajongó hallgatóság a teremben lecsillapodott.

Mikor végre a teremben teljes csend állott be, délelőtt 11 órakor a tárgyalás megkezdődött. Az elnök megkérdezte a vádlottakat, hogy nincs-e valami mondanivalójuk.

A vádlottak nemmel feleltek.

Erre a törvényszéki elnök elmondta rezüméjét. Tárgyilagosan, minden szenvedélytől mentesen, részletesen előadta a tárgyalás eredményeit és az egész lefolyását.

A törvényszéki elnök beszéde fél 2 óráig tartott. A vádlottak nyugodtan hallgatták a beszédet. Tarnovszka grófnő többször sirva fakadt.

Az egyik esküdt kívánságára a gyilkos fegyvert megegyezően megmutatták, az elnök megmagyarázta a kérdéseket és a vádlottakat ünnepélyes csendben kivezették a teremből.

Az esküdtek fél 4 órakor vonultak vissza tanácskozásra. Négy órai tanácskozás után fél 8 órakor egy csengetés figyelmeztette az igen ideges közönséget, hogy az esküdtek befejezték a tanácskozást.

Az esküdtek elnöke halálos csendben hirdette ki a verdiktet, amely a három fővádlottat bűnösnek, míg Terrier nevelőnőt nem bűnösnek mondta ki. A három fővádlott beszámíthatóságát az esküdtek csekélynek mondták.

A büntetés kiszabására tett előterjesztésnél a védő és ügyész között egy kis összetűzés volt.

Nyolc óra után vezették be a vádlottakat s az elnök kihirdette előttük az esküdtek verdiktjét. Csakhamar kihírdették az ítéletet is, amely szerint a bíróság Naumovot három évi és négy hónapi, Tarnovszka grófnőt nyolc évi és négy hónapi, Prilukovot pedig tíz évi fegyházra ítélte, míg Terrier nevelőnőt felmentette.

Az ítélet kihirdetése után a vádlottakat visszavezették celláikba. A közönség az ítélet kihirdetésénél nyugodtan viselkedett.

Urinők családja.

A fufangos Mártinné.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 20.

Még a múlt év őszén történt, hogy Woraffka Tivadar aradi huszárezredes lakására beállított egy rendesen öltözött, iparosnőnek látszó asszony, aki az ezredesné után érdeklődött.

— Mit akar a méltóságos asszonytól? kérdezte az ezredes inasa.

— Beszélni akarok vele egy nagyon fontos ügyben, felelte az asszony és kihivatta Woraffkánét. Az ezredesné ki is jött és csakhamar kiderült, mi az a fontos ügy. Az asszony felszámolta az ezredesnének, hogy minimális áron beszeres neki minden piaci árut és aprójóságot, amire csak szüksége van. Hallatlanul olcsó árakat mondott, úgy, hogy az ezredesné egészen elcsodálkozott:

— Hát aztán, hogy tudja maga olyan olcsón megszerezni ezeket a dolgokat?

— Kérem, méltóságos asszony, nagyon jó összeköttetésem vannak a környékbeli falvakban. Kimegyek és összevásárlók mindent. A parasztok, csak hogy ne kelljen bejönniök a városba, mindent potom áron vesztegetnek. Tetszik látni, itt van a kosaramban ez a tojás. Kilencet adok egy hatosért! Ha akarja, meg is veheti a nagysága!

Hogyne akarta volna az ezredesné. Kilenc tojást egy hatosért. Hiszen ez hallatlanul előnyös vétel. Rögtön megbízást adott Mártinnének — így hívták az asszonyt — különböző piaci cikkek vételére. Kiszámították, hogy mennyibe kerül és kiderült, hogy 30 koronát tesz ki az összeg. Woraffkáné átadta a pénzt és átadta a jegyzéket, melyre sajátkezűleg írta fel a beszerzendő dolgokat.

— Helnapután itt leszek, bucsuzkodott Mártinné és ezzel a távozás mezejére lépett.

A holnapután megjött ugyan, de a tojásos asszony nem. Feléje se nézett a falvaknak, ellenben felkereste Woraffkáné egyik jó barátját, Floreanu Dénesné, 33. gyalogezredbeli alazredes nejét és előmutatva a Woraffkáné által kiállított jegyzéket, tőle is nagyobb megrendelést és nagyobb összegű pénzt vett fel. Majd tovább vándorolt és Mekry Jenő és Händel Alajos századosok nejéit hálózta be hasonló módon. Aztán a polgári elemre vetette magát és felmutatva a megrendeléseket, kisebb-nagyobb összegeket csalt ki Csánk Lajosné, Szentmiklóssy Gyuláné, Brunner Lajosné és Brunner Bélánétól. A legrosszabbul járt azonban Schmidt Miklósna. Mártinné egy szép napon beállított Zurek Ferenc henteshez és nagyobb mennyiségű disznósírt vásárolt tőle.

— Hova küldjem a számlát? — érdeklődött a hentes.

— Küldje Schmidt Miklóshoz, de csak holnapután, mert most nincs itthon.

Ugyanaznap Mártinné beállított Schmidtékhez.

— Kezét csókolom nagysága. Nagyon olcsó zsairom van eladó. Disznót öltem, de nagyon sok lett a zsírja.

Mikor Schmidtne megkérdezte, mennyiért adja, valami nevetséges árat mondott. Schmidtne örömmel vásárolta meg az olcsó zsírt, de annál kellemetlenebbül volt meglepve, mikor két nap múlva Zurek hentes elküldötte neki a számlát.

Ilyen és ehhez hasonló családok egész légiját követte el a zseniális szédelő. De nem sokáig üzhette mesterségét. Feljelentés feljelentést ért és a rendőrség csakhamar véget vetett Mártinné ragyogó karrierjének.

Ma tárgyalta Zih járásbíró Mártinné csinytevéseit. A kihallgatott tanúk rendre igazolták, hogy a tojásos asszony inkorrektül viselkedett, mire a bíróság Kell József dr. védelme után nyolc rendbeli sikkasztás, hat rendbeli csalás és egy rendbeli lopás vétsége miatt összesen négy hónapi fogházbüntetésre ítélte. Megjegyzendő, hogy Mártinné hasonló szédelgések miatt már Temesvárott három hónapot ült.

— Megnyugszik-e az ítéletben Mártinné? — kérdezte Zih bíró.

— Felebbezek, válaszolt a kitűnő asszony, mert ártatlan vagyok. Én szívesen megvettem volna a dolgokat, de rosszak voltak a konjunkturák. A kuncsaftjaim pedig nem akartak várni.

Igy szólt Mártinné és busan ellebegett. De előbb odafordult Zih bírónak:

— Bíró ur kérem, nincs szüksége egy pár olcsó tojásra?

HIREK.

— Vilmos német császár Boszniában? A Berliner Zeitung am Mittag berlini lap azt közli, hogy Ferenc József király hercegovinai látogatása alkalmával Vilmos német császár ugyancsak Boszniába utazik. Ugyanis abban az időben Vilmos császárt Frigyes főherceg vendége lesz annak baranyamegyei birtokán, ahol a császár tiszteletére nagy vadászatokat fognak tartani. Innen megy Vilmos császár Boszniába s Mostárban ugyanott fog lakni, ahol őfelsége.

— József főherceg utazása. József főherceg holnap két napi tartózkodásra Bánkútra érkezik. Érdekes, hogy a fenséges vendég bánkúti tartózkodására a Nemzeti kaszinó egyik szakácsát akarták lehozatni, hogy az készítse el a főherceg ételét. József főherceg határozott óhajására azonban ez nem történt meg. Ő az intéző rendes polgári háztartásán akar élni bánkúti tartózkodása alatt.

— Aradi orvosok az országos munkásbiztosító-pénztár ellen. Ujból megindult a harc az orvosszövetség és a munkásbiztosító-pénztárak között. A borsodmegyei fiókszövetség július elsejére már fel is mondta a pénztárnak a szolgáltatást. Kijelentették, hogy e naptól kezdve kezelnek ugyan minden jelentkező pénztári tagot, de csakis a miniszterileg megállapított díjak ellenében. Semmiféle egyéb, szorosan vett pénztári szolgáltatást nem teljesítenek. Erről átiratban értesítette a borsodmegyei fiókszövetség az aradi fiókszövetséget is. Ez pedig a tagok rendkívüli nagy érdeklődése mellett tárgyalta mai választmányi ülésén eme ügyet, az összes pénztári orvosok jelenlétében. Együttesen helyeslőleg tudomásul vették a borsodmegyei fiókszövetség átiratát és egyhangú lelkesedéssel magukévá tették annak különösen azt a pontját, amelyben kimondatik, hogy visszautasítják az Orsz. Munkásbiztosító Pénztár azon tervezetét, mely szerint az Orsz. Orvosszövetség keretén kívül alakulna meg az összes pénztári orvosoknak egy külön egyesülete, hogy ez készséges szolgálja legyen az Országos Munkásbiztosító pénztár szándékainak. Kimondták, hogy ezen tervezetben az orvosszövetség meggyengítésére vezető szándékot látják az orvosok és minden ilyen intenciót a leghatározottabban visszautasítanak, mert az ország összes orvosainak érdekeit csakis olyan erősen szervezett és megingathatatlanul bizonyult országos orvosszövetségben látják, amelyen ezen szövetség Kétly dr. tanár és Flesch Nándor dr. vezetése alatt az eddigi harcaikban mindig is volt.

— Aradi tanárok miniszteri kiküldetésben. A kultuszminiszter az ideai érettségi vizsgálatok alkalmából Burián János aradi kir. főgimn. igazgatót a fogarasi áll. főgimnáziumhoz vizsgálóbizottsági elnöknek, Kara Győző főgimn. tanárt pedig a dévai áll. főreáliskolához miniszteri biztosnak küldte ki.

— A táblai főügyész Aradon. Sztaniszlavszky Adolf, a nagyváradi kir. ítélőtábla főügyésze az aradi ügyészség felülvizsgálata céljából Aradra érkezett. A főügyész 8-10 napot fog itt tölteni.

— Fantázia a svéd király utazásáról. A minap írtunk arról, hogy Gusztáv svéd király Aradon át Budapestre utazott. Előbb úgy volt, hogy Szegeden át külön vonattal utazik a fővárosba a szolnok-szajoli forgalmi akadály miatt. Fetter Géza aradi h. üzletvezető az aradi állomáson tudatta a felséggel, hogy a pályatest megromlás miatt és gyalog kell megtenni egy kilométernyi utat Szolnok és Szajol között. Tanácsolta a királynak, hogy utazzék Szeged felé. Gusztáv azonban ragaszkodott ahhoz, hogy délután 2 órára Budapesten legyen s kijelentette, hogy szívesen megteszi gyalogosan az utat, ott ahol a töltéscsuszamlás miatt át kell szállni. Ezt megírtuk annak idején s nagy bámulatunkra A Világ című lapban a svéd király utjáról ma ezt olvastuk:

„Amikor a gyorsvonat Szajol után áthaladt a Tiszahidon, megállott. A kalauzok sorra járták a kocsikat és felszóllítottak mindenkit, hogy szálljon ki a vonatból és gyalogosan menjen Szolnokra, mert a töltéscsuszamlás miatt a vonatok nem közlekedhetnek. Már mindenki kiszállt a vonatból, csak abban a szalonkocsiban nem mozdult senki, amelyben Gusztáv király foglalt helyet.

Vártak egy ideig, de amikor látták, hogy nem száll ki senki onnan, az egyik főkalauz bement a szalonkocsiba és nagy akadozva megkérte a királyt, hogy legyen szives leszállni a vonatról, mert a katasztrófa miatt nem lehetnek tovább.

— Hogy, hogy? — csodálkozott a svéd király. — Leszállni? És aztán?...

— Gyalogosan kell felségednek Szolnokig mennie, — mondotta a főkalauz.

— Gyalog? Hát nem szállok ki, — válaszolta fölindultan a király. — Micsoda figyelmetlenség ez a magyar államvasutaktól, hogy erről engem nem értesítettek. Nem szállok ki! Itt maradok a szalonkocsimban. Csinaljanak velem, amit akarnak!

Ezt mondotta nagyon dühösen és a főkalauztól elfordulva, a kíséretével kezdett beszélgetni. Azonban mégis kiszállott és gyalog tette meg az utat.

Ezt írja a fővárosi laptárs. Ez, enyhén szólva, felületesség.

— Goldmark Károly Budapesten. Goldmark Károly feleségével és leányával ma Budapestre érkezett és a Hungáriában szállt meg. Goldmark családjával együtt részt vett este az Operában tiszteletére rendezett díszhangversenyen.

— Kiutasított képviselőjelölt. A Nagyvárad írja: Suciu János nemzetiségi képviselőjelöltet a vaskői főszolgabíró a járás területéről kiltította. Lukács László támogatására aradról Vaskóra jött Suciu János, a magyarországi nemzetiségiek jelöltje és Grozda Aurél, de Lukácsot nem találták. Beliczay Elek főszolgabíró hír szerint magához hívatta a politikai vendégeket s felkérte őket, hogy a legközelebbi vonattal távozzanak. Hétfőn reggel el is utaztak kocsival Belényesbe.

— Gyászistentisztelet. Deutsch Ignác, az aradi ír. árvaház és több jótékony célu alapítvány alapítója kegyeletos emlékének tiszteletére május hó 22-én, vasárnap d. e. 11^{1/2} órakor a zsinagógában és 1910. évi május 22-én este 7 órakor az árvaházban gyászemléknapély lesz.

— Az aradi szocialisták tiltakezése. Felkértek a következő sorok közlésére: Tekintetes Szerkesztő ur! Sziveskedjék becses lapjában az alábbi közleménynek helyet adni: Nyilatkozat. Több függetlenségi gyűlésen Gruber Imre nyomdai üzletvezető felszólal a szocialdemokrata munkások nevében és a lapok úgy kommentálják, hogy ő a szocialdemokrata pártnak vezetőségi tagja; alulírott vezetőség kijelenti, hogy Gruber Imre semmiféle vezetőségi tisztséget nem visel a szocialdemokrata-pártban, senki meg nem bizta, hogy a függetlenségi gyűléseken felszólaljon a munkásság nevében. Csütörtöki ülésén a pártvezetőség foglalkozott azzal a kortesfogással is, melyet a vezetőségi tagok állítólagos megvesztegetéséről terjesztettek egyesek. A pártvezetőség felhívja az illetőket, hogy ezen állításukat nevük megnevezésével hozzák bármelyik lapban nyilvánosságra. Különbösen is a vezetőség elhatározta, hogy az ilyen hírek terjesztői ellen rágalmaszást fog tenni. Az aradi szocialdemokrata-párt vezetősége, Varga Ferenc párttitkár.

— Botrány egy temetésen. Eperjesről írják: Tatár Lajos eperjesi cigányprimás anyjának temetésén botrány fejlődött ki. A négylovas halottaskocsi a Zenész-utóának a Kőmives-utca felé irányuló részén volt felállítva, s már rátették a holttestet a gyászkocsira, amidőn a halott temetésére meglent Bulissa János kántor és Zellényi Manyért r. kath. káplán kijelentették, hogy ők nem hajlandók a kocsit a Kőmives-utca és a Szabai uton át a temetőbe kíséreni, hanem a rövidebb Bártfai-uton kívánnak odamenni. Jólehet a többszáz főre menő közönség már e fölött ingerültté vált, a kántor és a pap otthagyták a halottat és egyedül mentek a temetőbe, a gyászkocsi, a zenekar és a közönség pedig a hosszabb uton — pap és kántor nélkül — haladtak a sarkertbe. Itt azután a közönség haragja újból kitört, a kántort és a papot a becsületsértő kifejezések egész tömegével lepték el, sőt a kántort kövekkel és göröngyökkel meg is dobálták, s ő és a káplán az ütlegektől csak gyors futás segítségével menekültek meg. A kántor és a pap sokak ellen bűnvádi feljelentést tettek, s a rendőrség máris nagyszámu egyént hallgatott ki. A kántor és a pap igazolásukra felhozták, hogy ők a rövidebb utat kívánták használni és hogy a temetést teljesen díjtalanul igérték elvégezni s csupán a külön megrendelt énekért volt 4 korona fizetendő.

— A zágrábi káptalan billédi uradalmának eladása. A torontálmezei Billéd körül fekvő községeknek már régóta forró óhaját képezi a zágrábi káptalan uradalmának eladása, hogy ezáltal a parasztek földéhsége némileg enyhíthessék és így a tömeges kivándorlásnak is eleje vétessék. A Délvidéki Földművelők Gazdasági Egyesülete és a Délmagyarországi Gazdasági Bank már régóta foglalkoznak ezen eszmével és a múlt hónap elején Blaskovics Ferenc és Szentkláray Jenő dr. apátkanonok, valamint Frecót Menyhért dr. egy ajánlattal Zágrábra utaztak. A szerződést rövid ideig tartó tárgyalások után sikerült megkötöni. Posilovics György dr. zágrábi érseket és a zágrábi káptalant sikerült meggyőzni arról, hogy a birtok eladása az érsekségre nézve előnyös, mert a vételár kamatai biztosabb és nagyobb járadékot nyújtanak, mint a birtok jövedelme. A szerződést úgy a káptalan, mint pedig a szentszék jóváhagyta. Ezek után már csak a kormánynak a király nevében adott beleegyezése szükséges. Az uradalom mintegy tizezer holdra terjed és Billéd, Sándorháza, Bogáros, Ujhely, Nagyjócsa, Kisjócsa, Varjas, Perjámos, Haulkfalva, Lovrin, Pészak községek körül fekszik. A vételár holdankint körülbelül 1200—1300 korona, de annak megállapítása még különböző kegyuri terhek átvállalásától függ.

— Árvaház ülés. A városi árvaház igazgató-választmánya szombat d. u. 5 órakor a városháza tanácstermében ülést tart, melyre a t. tagokat tisztelettel meghívja Varjassy Lajos igazgató vál. elnök.

— A budapesti repülőversenyek. A június 5-én kezdődő nemzetközi repülőversenyek alkalmával a Magyar Aero-Klub igazgatósága érintkezésbe lépett úgy az itteni, mint a külföldi vasutak igazgatóságával, hogy a meetingre utazó közönség, valamint az aviatikusok utazási és szállítási kedvezményben részesüljenek. A magy. kir. államvasutak a kedvezményt megadta olyképen, hogy 50 kilométernél távolabb eső helyekről II. osztályú jegy I. osztályban, III. osztályú jegy II. osztályban érvényes, a III. osztályban pedig kétharmad áron lehet utazni. Ugyanilyen kedvezményt adott a kassa-oderbergi vasut igazgatósága is. Ellenben a déli vasut a kedvezmény elől elzárkózott. A m. kir. kereskedelmi miniszterium a mai napon értesítette az Aero-Klub igazgatóságát, hogy a külügy-miniszterium utján megkérte az összes európai vasutársaságokat, hogy az ideutazó aviatikusok, pilóták és mechanikusok számára adjanak utazási és szállítási (repülőgépeknél) kedvezményt. A repülőversenyekre a nevezések még mindig erősen folynak, bár a határidő már holnap letelik. Ujabban Lészay Ottó, a Magy. Benoid gáz r. t. vezérigazgatója jelentette be, hogy Morris Bokor Aradról Benoid-Bokor-féle típusú géppel vesz részt a versenyben. Benevezett a mai napon Svachulay Sándor ismert magyar aviatikus is, Anzani-féle monoplánnal. Végül Király Andor, a Danubius hajó és gépgyár r. t. főmérnöke értesítette az igazgatóságát, hogy Grusz József műszaki tisztviselővel közösen egy egyfedelű sárkányrepülőgépet készített és ezzel a június 5-én kezdődő versenyeken részt óhajt venni. Az eddigi nevezések száma ezekkel együtt tehát már meghaladja az ötvenet. Természetesen az igazgatóság discretionális joga megállapítani azoknak a névsorát, akik a versenyben részt vesznek.

— Vadházasságban élő iskolakötelesek. A torontálmezei Révaufalu község iskolaszéke, mint onnan jelentik nekünk, az ismétlőiskolai tankötelesek iskoláztatását ellenőrizve, négy leánynövendék szüleit pénzbírsággal sújtotta. Erre a négy leánynövendék megjelent az iskolaszék előtt, fölmentését kérte azon a címen, hogy férjnél vannak s így iskolalátogatásra nem szoríthatók. Az iskolaszék megvizsgálta a dolgot s akkor kiderült, hogy a leányok valóban férjnél vannak, de törvénytelen házasságban élnek. Az iskolaszék nem tudott dönteni s így a dolog a tanügyi hatósághoz került, s mely most dönteni fog, hogy a vadházasság fölmenti-e a tankötelest az iskolalátogatás kötelezettsége alól.

— Kis gyermekek katasztrófája. Két kis gyermek tragikus haláláról kaptunk hírt. Kishalmágyon történt az egyik baleset. Indrejka Mihály három éves fia elakart menni a nagybátyjához a Patak-malomba. El is jutott a malomig, ott azonban a mikor az átjáró deszkájára lépett, a deszka felbillent és a kisgyermek a vízbe zuhant. Halva huzzák ki. — A másik katasztrófa színhelye Világos község. Stribl Mátyás felesége kint a kertben foglalatzkodott, míg három éves gyermekét bent hagyta a szobában. A gyerek valahonnan gyufához jutott, elkezdte gyújtogatni és önmagát is meggyújtotta. Egő ruhával futott ki a gyermek anyjához a keribe, de az hiába kapkodta le róla az égő foszlányokat, a kisgyermek az égési sebek következtében pár óra múlva meghalt.

— Elítélt tüntető. A kihágási bíróság megkezdte az eljárást azok ellen, akik a tegnapi tüntetés részesei voltak és akiket a rendőrség mindjárt a helyszínen letartóztatott. Tizenöt egyén ellen indítottak eljárást s ezek közül ma Agya György felett ítélték is a kihágási bíró. Agya György foglalkozás nélküli csavargót tettenérték, amint záptojást dobott. Badó Árpád dr. kihágási bíró hat napi elzárásra ítélte a csavargót, akit Aradváros területéről is kitiltottak. — A többiek ellen hatóság elteni erőszak, illetve engedetlenség, közönséges elleni kihágás címen folyik az eljárás. A kihallgatásokat holnap megkezdik.

— Felkértem igen tisztelt vidéki megrendelőimet e helyen, hogy legyenek elnézéssel, ha megrendelt fényképek pontos és tiszta kidolgozás miatt pár napot ezuttal késni fognak. Oka az ünnepek alatt feltorlódt munkák. Tisztelettel Kossak udvari fényképész. 2255

— Elgázolt vasuti fékező. A megdondolatlanságnak szörnyű módon adta meg az árát Kaltenhuber József aradi fékező. Vonatjával Soborsin állomáson tartózkodott s a vonat éppen indulóban volt a mikor ő, közvetlen a mozdony előtt, átkart menni a pálya tulsó oldalára. A mozdony azonban sokkal gyorsabban haladt, mint gondolta és elütötte. A mozdonyvezető a veszély végső pillanatában ellengőzt adott ugyan, de a mozdonyt már megállítani nem tudta s a kerekek áthaladtak a szerencsétlen emberen. Halálra gázolva huzzák ki a kerekek alól s pár perc múlva kiszenvedett. Az ügyész és a vizsgálobíró kiutaztak a helyszínére, hogy a vizsgálatot megejtsék.

— Hulla a Marosban. A Marosból ma reggel rövidesen a harmadik halottat halászták ki. Úpécskán kihuzzák Fellner Zsigmond szobafestő segéd hulláját. Személyazonosságát a ruhája zsebeiben talált iratokból állapították meg. Munkakönyvéből kitűnt, hogy valósággal világcsavargó volt. Sehhol sem volt huzamosabb ideig, egy-két napi tartózkodás után minden városnak, falunak bucsut mondott.

— Francsa likörök legbiztosabb készítésére! — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 379

A kiváló bór- és lítiumos gyógyterás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknak, kövezénynek, cukorbetegségnek, vörhenységnek és hurutos hámlamakknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvíztelepeinkben és gyógyszertárakban.

Szalva-Lépező Balneum-telep, Szalva, Budapest, Budapest, Budapest.

SCHULTES ÁGOST

SPORT.

+ A Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia bajnoki labdarugó csapata Aradon. Vasárnap, május 22-én érdekes sporteseményben gyönyörködhet Arad sportkedvelő közönsége. Az Aradi Atl. Klub kitűnő football-csapata múlt vasárnap megnyervén a „Bácska” Sz. A. K. ellen játszva Délmagyarország football-bajnokságát, most a keleti kerület győztesével: a Kolozsvári Ker. Akadémiai Sportkör bajnokcsapatával kell megmérkőznie. A Szövetség által megajtott sorsolás szerint a jelentőségteljes sportesemény itt Aradon fog lejátszódni, vasárnap délután fél 5 órakor az A. A. K. Török Gábor utcai sporttelepén. A játék vezetésére a szövetség delegálja a bírót.

+ Az aradi posta és távirda tisztviselők sportegyesületének f. hó 22-én, vasárnap megtartandó kerületi bajnoki atletikai viadalára szokatlan nagyszámu nevezéseket adtak le a kerület sportegyesületei. Beneveztetett 42 atléta, 80 pontra, közöttük van 15 bajaok. A versenyen részt vesznek a szegedi, temesvári, aradi, szolnoki atletikai klubok és a rendező postás sport egyesület. A versenyt megelőzőleg a 60 yardos síkfutásból fél 3 órakor előfutamok lesznek, maga a verseny délután 3 órakor kezdődik. Sporttelep a vágóhid mellett. Beléptidij: ülőhely 60 fillér, állóhely 40 fillér, diákjegy 20 fillér.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Áru- és értéktőzsde Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 20.

Az aradi kereskedelmi és iparkamarában ma délután az Aradon felállítandó áru- és értéktőzsde előmunkálatainak folytatása céljából újból összeült a tőzsdéértkezeslet. Ezuttal az értekezleten Arad sz. kir. város kiküldötte és az Aradvármegyei gazdasági egyesület kiküldöttei is résztvettek.

Az értekezlet tagjai ismét beható vita tárgyává tették a tőzsde mellett létesítendő speciális bíróság kérdését s arra a megállapodásra jutottak, hogy a perrendi novella idevágó intézkedései alapján az igazságügyminiszterium-

Üzletáthelyezés!

Könyvtézetemet május hó 1-én (Pannónia-szálló udvarból)

Salacz-utca 3. szám alá
helyeztem át,

azt megnagyobbítottam és a telefon hálózatba
bekapcsoltattam.

Városi és vidéki telefonszám 762.

Kiváló tisztelettel

Schäffer József

könyvkötő.

2020

tól a tőzsdebiróságnak a törvényhozás közbejötté nélkül való engedélyezését fogják kérelmezni. Ennek a kérdésnek eldöntése után a bizottság hozzáfogott az alapszabályok tárgyalásához. A létesítésre vonatkozólag azt határozta, hogy azt nem más egyesület kebelében, hanem mint külön intézményt állítja fel. Ezután letárgyalta a tagsági jogra, tagsági kötelezettségekre, fegyelmi eljárásra, cégtagek részvételi jogára, stb. vonatkozó intézkedéseket. Az értekezlet legközelebbi ülésén valószínűleg be fogja fejezni a tőzsdére és a tőzsdebiróságra vonatkozó alapszabályok megvitatását s ezután szervezni fogja azt a küldöttséget, mely a kidolgozott alapszabályokat és az ezek jóváhagyását kérelmező memorandumot a kereskedelmi- és igazságügyi ministereknek át fogja nyújtani.

Az értekezleten Reinhart Gyula elnökle mellett résztvettek az aradi kereskedelmi és iparkamara, a Lloyd-társulat, a Kereskedők testületének, az Aradvármegyei Gazdasági Egyesületnek és Arad sz. kir. városnak kiküldöttjei.

— A Tiszavidéki Hitelszövetkezetek Köteléke, a mely a vidék tízenyolc nagy hitelszövetkezetét egyesíti, legutóbbi közgyűlésen Hegyi Albert aradi nagykereskedőt, az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezte igazgatósági elnökét a kötelék igazgatósági tagjai közé választotta. A kötelék központja Debrecenben van s elnöke fenyéri Zádor Lajos kir. tanácsos, a Debreceni Első Takarékpénztár vezérigazgatója.

Aradi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 20.

Ezuttal ismét az időjárás kedvező voltáról számolhatunk be, azonban kérdés, hogy meddig marad az idő ilyen.

A vetések jól állanak és a legszebb reményekre jogosítanak.

A gabonaüzlet irányzata lanya.

A mai piacon eladásra került:

300 mm. buza 10:50—10:60

400 mm. tengeri 5:30—5:40

Rozs 7:60

Zab 6:70

Árpa 6:00

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, május 20.

Készárú: Kínálat mérsékelte, vételkedv gyenge, 5 ezer mm. 10—20 fillérrel olcsóbb. Amerika ¼-el olcsóbb.

As árak 50 kilónként számítva:

	Déli szárlat	2 órai szárlat
Tengeri 1910. májusra	5.51—5.52	5.54—5.55
Buza 1910. októberre	9.85—9.86	9.81—9.82
Buza 1910. májusra	11.45—11.46	11.44—11.45
Rozs 1910. októberre	7.53—7.54	7.53—7.54
Zab 1910. októberre	6.40—6.41	6.39—6.40

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Május 18. —

Magyar aranyjárdék 4%	114.—
Magyar koronajárdék 4%	93.10
Magyar koronajárdék 4 ½%	82.75
Magy. földt. herm. kötvény 4%	93.25
Horvát-szlavon földt. herm. kötvény	94.—
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	227.—
Tiszasszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	157.—
Osztrák járdék papírban	94.25
Osztrák járdék ezüstben	98.10
Osztrák járdék aranyban	116.80
Osztrák koronajárdék 4%	94.20
1860. évi osztrák államsorsjegy	172.—
Osztrák-magyar bankrészvény	17.70
Magyar hitelbank-részvény	833.—
Osztrák hitelintézeti részvény	633.50
Osztr.-magy. államvasúti részvény	756.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.08
Német birodalmi márka	117.52 ½
London vista	2.087 ½
Páris vista	95.35—
20 márkás arany	23.50

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. május 20.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új	10:50—10:60
76	10:60—11:70
77	10:70—10:80
78	10:80—11:90

Buza (Temesvári keresk. ár):

75 kilogrammos új	10:30—10:35
Rozs új	7:10—7:20
Árpa új	5:50—5:60
Zab új	6:20—6:25
Tengeri régi	5:40—5:50

Felelős szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Bérsó Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. május 21-én, szombat:

1. Szerelemből bandita. Humoros. — 2. Szappanbuborék. Dráma. — 3. Pál szőnyegét lop. Komikus. — 4. Roosevelt Egyiptomban. Látványosság. — 5. Eneklió poéta. Humoros. — 6. Judith. Színes dráma. — 7. Terri, az adószedő kutyája. Elettép. — 8. Tévedés. Komikus. — 9. Halley üstökös. Szenzációs mozgókép.

Előadások délután 6 és fél órától kezdve.

E hó 24-étől bemutatóra kerül

Edvard angol király temetéséről,

a folyó hó 20-án, Londonban készített mozgófénykép felvétel.

Előkészületben

Napoleon.

Írta: Pekár Gyula.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

As előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Soha többé!

nem cserélem szappanomot, amióta a BERGMANN-féle (Steckenpferd védjegyű) LILIOM-SZAPPANT — Bergmann és Tea Tetschen a. E. gyártmánya — használom, mert ez a leghatékonyabb gyógyszer szappan nyári szeplők ellen, nemkülönben a szappan által szép, puha „tájt” kap az aró. Darabja 80 fillér. Kapható minden gyógyszerárban, drogueriában és parfümeriában. 962

2679

Kordó.

9 darab 18—20 hektoliteres jó karban levő boroshordók

jutányos árban eladó.

Megtekinthetők Kohn K. és Fia bortermelőknél, Ménesen.

2252

==== Rendkívüli olcsó árakban árusítunk ====

férfi öltöny, felöltő és fiu ruhákra tiszta gyapju szöveteket.

LEICHTNER és FLEISCHER Arad, Szabadság-tér 17. — Telefon 475. szám. Kizárólagos posztó gyári raktár. 1166

A n. é. közönség szives értesítéseül!

Van szerencsém a t. vevőközönség szives figyelmét föl hívni a dusan berendezett

óra- és ékszer-üzletemre.

Nagy választék a legszebb és legpontosabban járó **ingacrák, ébresztők, arany és ezüst férfi- és női zsebrák**, továbbá a legdivatosabb gyűrűk, úgy aranyban, mint ezüstben.

Törött aranyat és ezüstöt napi árfolyam szerint veszek!

Javítások pontosan eszközöltetnek!

Tekintve azon körülményt, hogy én a külföld valamennyi nagyobb városát beutaztam s különös **szakképzettséget** szereztem e téren magamnak, úgy, hogy több ízben **saját készítményeim** után **ki lettem tüntetve**. Annál is inkább bátorodom a m. t. közönséget tiszteletteljesen fölkérni, hogy szivesked-

jenek egy próbavásárlás megejtése céljából hozzám befáradni és megvagyok róla győződve, hogy állandó vevőim fognak maradni.

Midőn szolgálataimat a m. t. vevőközönségnek rendelkezésükre bocsátom, igen szépen kérem engem szives jóindulatába és pártfogásába venni.

Főtörekvésem lesz mélyen tisztelt vevőimet a legjobban és legpontosabban kiszolgálni, hogy szives megbizásukat kiérdemeljem.

Kiváló tisztelettel

2191

Brandes D.

chronometer (specialista) műórák.

Arad, Andrassy-tér 8. sz.

Katolikus templommal szemben.

XXVIII-ik magyar királyi

jótekonyczélú államsorsjáték.

Ezen pénz-sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótekonyczélú célokra fog fordítottatni. Ezen sorsjátéknak összesen 11969 nyereménye van, melyeknek összes értéke 365,000 koronára rug készpénzben.

Főnyeremény 150.000 korona készpénzben.

továbbá:

1 főnyeremény ...	20.000 kor. készp.	10 nyeremény á	1.000 kor. készp.
1 " " " " " "	10.000 " " " "	150 " " " "	100 " " " "
1 " " " " " "	5.000 " " " "	300 " " " "	50 " " " "
5 " " " " " "	2.000 " " " "	1500 " " " "	20 " " " "
		10000 " " " "	10 " " " "

Huzás visszavonhatatlanul 1910. évi június hó 30-án.

 Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek az összeg előzetes beküldése mellett a magyar kir. lottójövedéki igazgatóságtól Budapesten (Vámpalota) portamentesen küldetnek, ezenkívül kaphatók valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatalnál, az összes vasúti állomásokon s a legtöbb dohánytözsdeben és váltó-üzletben. Játéktervet ingyen és bérmentve küld.

6775

A magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

Körösvölgyi gazdasági kereskedelem és ipari szövetkezet
Gurahoncon.

Ajánlunk elsőrendű száraz 7 láb hosszú

szőlőkarót

ugyszintén

bükk, cser és gyertyán hasáb és dorongfát

a legjutányosabb árak mellett. — Kivánatra ajánlattal szolgálunk.

Körösvölgyi gazdasági kereskedelem és ipari szövetkezet.

1640

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy az **Arad, Andrassy-tér 20. szám** alatt levő

temesvári első nap és esernyőgyár

vezetését fűző különlegességekkel egybekötve átvettem.

A világhírű kerékpárok

elegáns, könnyű, eltöréstől ment és olcsó a

6795

Árjegyzék
ingyen és bérmentve.
Egyedüli árusító:

Kalmár József, Arad.

Miután még csak június 1-ig lesznek Aradon, így a még meglévő **valódi és eredeti**

párizsi női kalap

készletemet

leszállított árakon adom el.

Kérem a tisztelt hölgyközönség szives látogatását. 1066

K. Ritscher

Ötvös-utca 1, Rozsnyai-ház.

2198—1910. pm. sz.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönségénél 6 korona napidíjjal javadalmozott közbiztonsági állatorvosi állás üresedett meg. Felhívom a szabályszerű képzettséggel bíró pályázni óhajtókat, hogy a képesítésüket igazoló okmányokkal felszerelendő pályázati kérvényeiket hozzám 1910. évi május hó 31-ig nyújtsák be.

Aradon, 1910. évi május hó 12.

Varjassy,
polgármester.

10164—1910.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a hatósági jeggyár szerelési munkálatainak késedelmezése folytán a városi jegszállítást nem f. hó 20-án, hanem egy későbbben hirdetményileg közölteendő napon fogjuk megkezdeni.

Arad, 1910. évi május 19.

A városi tanács.

5826—1910. kh. szám.

Hirdetmény.

A sertésvész (sertés pestis) és a sertés orbánc terjedésének megakadályozása céljából a magyar királyi földművelésügyi miniszterium által kiadott 2800—III. 3—1910. számú körrendelet az érdekeltek által a kapitányi hivatal állategészségügyi osztályánál és a Gáji alkaptányi hivatalnál a hivatalos órák alatt betekinthező.

Arad, 1910. évi május hó 13.

Sariot,
főkapitány.

Főtörekvésem lesz, hogy az igen tisztelt vásárló közönség legmesszebb menő igényeit is szolid és figyelmes kiszolgálással mindenkor legjobban kielégíteni. 2245

Szives pártfogást kér, kitűnő tisztelettel

Varga D. Dani.

APRÓ HIRDETÉSEK.

A kinek

ismeretség híján

házasárra,
nevelőre,
fizetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vincsellérre,
kertészre,kulcsárra,
gazdasszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

eladni kíván

tortát,
szongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,fizetést,
mühelyt,
lakást, stb.
vagy

Aki

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,kocsit,
lovat,
halászatot,
telket,

Aki

mindeneket vételel vagy bérbevételel cél-
jából keresel;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabban értekezni, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetési

rovatát használja

Nős, fiatal kereskedő

2000 korona óvadékkal raktárnoki,
felügyelői, pénztárnoki, vagy más
bizalmi állást keres. Cím a kiadó-
hivatalban. 2242

Irodai teendőkhöz jártas

egyén állást keres, esetleg elvál-
lással cimrást vagy egyéb hasonló
irodai munkát lakásán. Hirschler
Dávid, Bercsényi Miklós-utca 29.
szám. 2253

Édzsem!

Csütörtökön kerestem mindenütt;
végre megláttam. Képzelted, hogy
őrültem. Most már midéig így lesz?
Sok mondanivalóm volna. Csó-
kolja J. R. 2254

Utazó,

ki fűszer és vegyeskereskedőknél
Arad, Temes, Krassószörény, Csa-
nád, Bihar, részben Erdélyben is
bevan vezetve, beszél magyarul,
németül, szerbül és románul, 32
éves nős, megfelelő utazói állást
keres. Szíves értesítést kér Uta-
zónak Arad, Postrestante. 2257

Új vállalat

létesítésére Aradon társ 8000 ko-
ronával kerestetik. Személyes mű-
ködés nem okvetlen kötelező. Vá-
lasz "lársulnek" főpostarestante,
Arad. 2258

Bölsche

szerelem az élők világában. Annak
fejlődéstörténete és vándorútja.
3 kötet, füzve 18 kor., kötve 24
kor. Az I. kötet fejezeteiből: A
szerelem erősebb mint a halál.
Mysterium. Szerelem a föld ösko-
rában. Ösnemzés. A törpék világa
stb. Kapható Kerpel Izó könyv-
kereskedésében, Aradon, Andrassy-
tér 20. Telefon 385. sz. 525

Ha cigarettázik

használjon Progress szivarkahü-
velyt. 100 drb. 26 fill. 1000 drb.
K. 240. Egyedül kapható Ingusz I.
és Fla könyv- és papirkereskedé-
sében Arad, Andrassy-tér 16. és
Weitzer János-utca. 1651

Modernül berendezett

parkettás butorozott szoba kis-
szobával, villanyvilágítással, für-
dőszoba, esetleg zongora haszná-
lattal is, katonatiszt részére igen
alkalmas, azonnal kiadó Petőfi-
utca 10. I. emelet. Ertekezhetni
Horovitz-cégnél, Forrai-utca sarok.
Telefon 715. 2064

Egy jó karban levő

himzett zongora terítő jutányosan
eladó. Cím a kiadóban.

Senkey-utca 17. szám alatt

egy 16 m. és 6 széles rég levont
faalkotmány azonnal eladó ked-
vező árban. Bővebbet ugyanott.
2094

Házi kötőgép

azonnal eladó. Cím a kiadóban. 2224

Olcsó divat album.

Tavaszi, nyári saison Blous, alj,
Costüm, kabát minták. Ára 60
fillér Ingusz I. és Fia könyvkeres-
kedésében Arad, Andrassy-tér 16.
és Weitzer János-utca. Telefo-
no: 517. sz. 167

Rövid zongorát

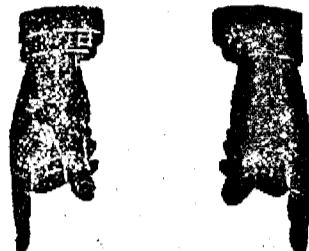
megvételre keresek. Wigder, Cser-
novits Péter-utca 10. 2236

7605—1910. kh.

Hirdetmény.

A mezei pockok, egerek és
eserebogarak irtására vonatkozó
utmutatás hivatalomnál és a gáji
alkapitányi hivatalnál a hivatalos
órák alatt az érdekeltek által bár-
mely időben betekinthező.

Arad, 1910. évi május hó 13.

Sariot,
főkapitány.

Nyomdánkban

egy ügyes

kifutó fiú

azonnal

felvétetik.

Uj üzlet.

Van szerencsém a n. é. vevőközönséget értesíteni, hogy a

Szabadság-tér és Hunyadi-utca sarkán

(a volt Färber-féle fűszerüzlet helyiségében)

rőfős, női konfekció és divatáru
üzletet nyitottam,hol is a legszolidabb kiszolgálás és olcsó árban, a legujabb divat szerint
ugy kész, mint mérték szerinti megrendelések a legnagyobb pontosság-
gal teljesítettnek. Kérem a mélyen tisztelt közönség szíves pártfogását.

Tisztelettel:

WITTENBERGER HERMANNÉ,

ARAD, Szabadság-tér (Müncz-ház.)